ווטער: קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס
אידישע ווארט
THE GATEWAY OF THE WEST
THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 1.22
זון אונטערגאנג — 6.2

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע סטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 21, No. 43. Winnipeg, Monday March 2, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. מאנטאג, יג' אדר, תרצ"א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY MAR 9 1931 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

בלוט-בלבול, אפשר צום ערשטן מאָל אין א"י פאר־עפענטלאכט אין אראבישער צייטונג "פאלאשטין"

דערציילט א מעשה וועגן אן אראבער וואס האט געכאפט א אידן שלעפנדיק צוויי מוסולמאנישע קינדער. — "האט עס צו טאן מיט דער געשיכטע פון אידישער בלוט זויגעריי?" פרעגט די צייטונג

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ירושלים, מארט 2 (איטא).— אפשר צום ערשטן מאָל אין ארץ־ישראל, איז דא געמאכט געווארן א פארזוך צו פארשפריי־טען דעם בלוט־בלבול וועגן אידן.

דאס ווערט געטאָן פון דער אראבישער צייטונג "פאלאשטין", וועלכע פארעפנט־לאכט א שטיקל נייעס אונטער א שריי־ענדיקן קעפל "אראבישע קינדער גע'גנב'־עט פון קרימינאלע אידן", — און אונטערן קעפל: "האט דאס וועלכע ס'איז פארבינ־דונג מיט דער געשיכטע פון בלוט־זויגע־ריי".

אונטער'ן קעפל ווערט באריכטעט, אז דעם שבת אוונט האט די רעדאקציע פון דער צייטונג באזוכט א געוויסער מאכמוד אכמער אלסאיד, א גרינס הענדלער פון יפו, און ער האט דערציילט דעם רעדאק־טאר, אז ער האט באגעגנט א אידן, מיט'ן נאמען אמאר לעווי, ארום דער רעגירונג נידעריקער שול. דער איד איז געווען אנ־געטאָן אין א לויזן מאנטל, וואס איז געווען עפעס שטארק אויפגעבלאזן. ווען ער איז צוגעגאנגען נאענט צום אידן האט ער דער־הערט די קולות פון א וויינענדיקע קינדער. ער, אל־סאיד, האט דאן אויפגעפאדערט דעם אידן אפצולאזן די קינדער, און ער האט ארויסגעלאזן א אינגעלע, ארום 5 יאר אלט, און א מיידעלע, ארום 3 יאר אלט, ביידע קינדער פון א געוויסן סאיד אלמאר־הון.

סאיד האט דערציילט ווייטער, אז ער האט דערלאנגט א קלאפ דעם אידן, וועל־כער האט גע'טענה'ט, אז ער האט געפירט די קינדער צו פארברייננגען.

די צייטונג דערציילט, אז סאיד האט פאראורזאכט דעם ארעסט פון לעווי.

דער "פאלאשטין" דערקלערט ווייטער, אז דאס איז געווען דער זעלבער לעווי וואס האט גע'גנב'עט אראבישע קינדער וועלכע זיינען לעצטנס פארשוואונדן גע־ווארן אין חיפה און אנדערשוואו.

אנטי-פסח קאמפיין דאָס יאָר איז פון מילדערן כאראקטער

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאסקווע, מארט 2 (איטא).— דער אנטי־פסח קאמפיין וואס ווערט דא היינט אנאנסירט אינ'ם "עמעס" איז פון א פאר־העלטנסמעסיק מילדן כאראקטער אין פאר־גלייך מיט די פריערדיקע יארן.

דערווייל באקן אידן אין מאסקווע מצות פון די מעל וואס זיי האבן אפגעשפארט דורכ'ן ווינטער. די בעקערייען רעכענען 40 רובל פוד פאר באקן מצות פון שלעכטער קוואליטעט. די בעקערייען האבן אפיציעלע דערלויבענישן צו באקן מצות, און זיי אר־בעטן טאג און נאכט צו ספראווען זיך מיט די באשטעלונגען פון די קליענטן.

—(::)—

"גרינע פעלדער" ווערט נאָך איין מאָל אויפגעפירט מיטוואָך

דער גוטער איינדרוק וואס די אויפפי־רונג פון דער "מנורה" פון פרץ הירשביינס "גרינע פעלדער" (אין ענגליש) האט דא געמאכט, האט באוואוגן די ארגאניזאציע צו שפילן די פיעסע נאָך איין מאָל. זי וועט אויפגעפירט ווערן אין קליינעם טע־אטער, מיין סט. ארום סעלקירק, דעם מיטוואָך, מארט 4טן, 8.30 אוונט.

דער אפרוף פון דער גאנצער פרעסע אויף דער "מנורה" אויפפירונג פון די "גרי־נע פעלדער" איז געווען זייער א סימפא־טישער, און עס ווערט געהאפט, אז דער היגער אידישער עולם, אפשאצנדיק די גו־טע ארבעט פון דער "מנורה", וועט אנפילן דעם טעאטער מיטוואָך אוונט.

—(::)—

מחבר פון "אלי-אלי" געשטאָרבן

ניו־יארק, מארט 2 (איטא).— יעקב קאפל סאנדלער, דער כמעט אומבאקאנ־טער מחבר פון'ם אמאל זייער פאפולערן ליד "אלי־אלי," איז דא געשטאָרבן אין עלטער פון 74 יאר נאָך דעם לעצטן מאָנ־טאָג, א פארגעסענער פון אלעמען. ווי ס'איז ערשט היינט דא באקאנט געווארן.

סאנדלער איז געבארן געווארן אין רוס־לאנד און איז געקומען קיין אמעריקע אין יאר 1881.

—(::)—

הערמאן דיאמאנט באוואוסטער אידישער סאציאליסטישער פי־רער אין פוילן, געשטאָרבן

לעמבערג, מארט 2, (איטא).—הערמאן דיאמאנד, באוואוסטער פירער פון דער פוילישער סאציאליסטישער פארטיי, איז דא נעכטן געשטאָרבן נאכדעם ווי ער איז צוריקגעקומען פון צוריך, וואו ער האט אנטייל גענומען, אין דער סעסיע פון דעם סאציאליסטישן אינטערנאציאנאל.

דיאמאנד איז אלט געווען 71 יאר. ער איז פיל יארן געווען א דעפוטאט אין עסט־רייכישן פארלאמענט און אין אלע פוי־לישע סיימס. דיאמאנד איז אויך געווען דער פרעזידענט פון דעם פארטיי ראט פון דער פ. פ. ס. די לעמבערגער קהלה האט באשטימט דורכצופירן די לויה אויף אירע קאסטן.

—(::)—

נייעס בקיצור

די קאנפערענץ צווישן גאנדין און לארד אירווין לעצטן פרייטאג, ווערט פארשטא־נען, האט ניט געבראכט קיין געוואונ־שענע רעזולטאטן. דער וויצע קעניג, גלויבט מען, האט ניט געקאנט צופרידנ־שטעלן געוויסע פאדערונגען פונ'ם אינ־דישן פירער, און די פארהאנדלונגען גע־פינען זיך אין א קריטישן צושטאנד.

* * *

די יונייטעד פארמערס קאנווענשאן אין סאסקאטון האט דורכגעווארפן דעם פלאן פון אפשאפלונג פון מערב קאנאדע פון דער דאמיניאן. זי האט אבער באשלאסן צו באטראכטן פלענער פאר פינאנציעלער אויטאנאמיע פאר דער וועסט, צונויפריי־דענדיק זיך וועגן דעם מיט די פארמערס פון מאניטאבא און אלבערטא.

פרעמיער ברעקען, מעדזשאר, מעיאר וועב און אנדערע באגריסן מאונט כרמל קליניק קארניוואל

סארא באראדיצקי געקרוינט "אסתר המלכה". — ריזיקער עולם פילט איבער גרויסן ת"ת זאל

סארא באראדיצקי

צונג. מר. מעדזשאר און מעיאר וועב האבן גערעדט אינ'ם זעלבן טאָן.

איזידאר איש־הורוויץ, פרעזידענט פון קליניק, האט געעפנט די פארזאמלונג, און האט דערנאך איבערגעגעבן דעם ביינקל צו רבי פרענק, ווי דעם מאסטער פון צע־רעמאניעס.

סארא באראדיצקי, וועלכע איז דער־ווילט געווארן מיט א מערהייט שטימען "אסתר המלכה", איז געקרוינט געווארן מיט די געהעריקע צערעמאניעס, נאך איר זיינען געקומען די "פרינצעסנס" מאסטענ־סקי און סאראמסקי, און די "פרינצן" האר־ווי קיי און סיים.

כאטש מרס. ברעקען איז געווען אן אומ־דערווארטעטער גאסט, האבן די פרויען ביי דער פארזאמלונג גלייך געקראגן א בו־קעט בלומען פאר איר, וואס איז איר אי־בערגעגעבן געווארן פון מרס. בלומבערג.

נאך די צערעמאניעס האט דער עולם פארבראכט אין זאל מיט טענץ און מיט א מוזיקאלישן פראגראם ביז שפעט ביי־נאכט.

דער גרויסער תלמוד תורה זאל איז גע־ווען איבערגעפאקט לעצטן אוונט ביים מאונט כרמל קליניק קארניוואל, און הונ־דערטער מענשן האבן געמוזט גיין צוריק צוליב מאנגל אין פלאץ. צווישן די וואס האבן זיך ניט געקאנט דורכשלאגן דורך דעם גרויסן עולם, איז אויך געווען דער רעפארטער פון ד. א. וו.

קוים מיט צרות איז מר. שטיינקאפ גע־לונגען צו מאכן א וועג פאר פרעמיער ברעקען צו דער בינע. אויך אטארני דזשע־נעראל מעדזשאר און מעיאר וועב זיינען דורכגעפירט געווארן, און זיי אלע האבן באגריסט די ארבעט פון דער קליניק. צווי־שען די באגריסער זיינען אויך געווען דעפ. א. א. היפס, וו. טאבייעס, מ. ל. א., אלד. גרעי און אלד. בלומבערג. צוזאמען מיט פרעמיער ברעקען איז אויך געקומען מרס. ברעקען.

פרעמיער ברעקען האט אין זיין ווארי־מער רעדע שטארק געלויבט די ארבעט פון מאונט כרמל קליניק, און ער האט פארזי־כערט, אז ווען עס וועט זיין א פראגע פון שטיצע מצד דער פראווינציעלער רעגירונג, קאן מען זיין זיכער מיט זיין אונטערשטי־

—א־:ו—

רייזעס קיין איירָאפּע ווערן ביליקער

מיט'ן צוועק צו דערמוטיקן רייזעס קיין איירָאפּע, האבן די שיפס געזעלשאפטן שטארק געשניטן די פרייזן פון שיפסקארטן פון דעם קאנטינענט קיין איירָאפּע און צוריק.

אזוי, למשל, מעלדעט, אונז די באלטיק־אמעריקא ליין, אז א שיפסקארטע פון וועלכן ס'איז קאנאדער פארט קיין דאנ־ציג (פאר די וואס ווילן באזוכן פוילן) און צוריק וועט איצט קאסטן בלויז $148, אנשטאט $180, ווי ביז איצט. א שיפס־קארטע קיין ריגע און צוריק (פאר די וואס פארן אויף א באזוך קיין סאוועט רוסלאנד) וועט קאסטן בלויז $151.

ענלאכע רעדוקציעס זיינען געמאכט גע־ווארן אויף שיפסקארטן קיין ענגלאנד און אנדערע איירָאפּיאישע פארטן.

בוטשער שאפּ אויף אוסטין סטריט בארויבט שבת שפּעט ביינאכט

נאָך א רויבעריי באגאנגען אויף מעקדערמאָט עוועניו

די בוטשער שאפ פון דזשעק דעווארעס 255 אוסטין סט., איז בארויבט געווארן פון צוויי פארמאסקירטע יונגע באנדיטן, אויף $81, שבת שפעט ביינאכט.

מר. און מרס. דעווארעס האבן געהאלטן ביי פארמאכן די סטאר, ווען די צוויי חברה לייט זיינען אריינגעקומען. איינער פון זיי האט אנגעשטעלט א רעוואלווער און גע־צוואונגען מר. און מרס. דעווארעס אריינ־

טייל פון שטאט, — אין דער סטאר פון דאו מעקדאנעל, 400 מעקדערמאט עוועג. די רויבעריי איז באגאנגען געווארן פון אן עלטערן מענשן, זייער ארים געקליידעט און מיט אן אונטערגעשלאגענעם אויג. דער אלטער איז אריין אין סטאר און געבעטן א הוסט־מעדיצין ביי הערב ראזמאן, אויף װעמען דער באלעבאס האט איבערגעלאזן די סטאר אויף א ווייל. מר. ראזמאן האט

לא גארדיא האָפט אז נייער קוואטא ביל וועט ניט דורכגייען

קאָנגרעסמאן פון ניו־יאָרק אדרעסירט 22טע יערלאכע פארזאמלונג פון האיאס

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

ניו־יאָרק, מארט 2 (איטא).— קאָנגרעס־מאן לא גארדיא, פון ניו־יאָרק, האט דא לעצטן אוונט אדרעסירט די 22טע יער־לאכע פארזאמלונג פון "האיאס". ער האט דערקלערט, אז ער דערווארט דאס הויז פון רעפרעזענטאנטן זאל אננעמען דעם דזשענ־קינס ביל צו שניידן די עקזיסטירנדיקע קוואָטאס אויף 90 פראצענט נאך היינט (מאָנטאָג) אינדערפרי. ער האפט נאך אבער, אז דער סענאט וועט דעם ביל דורכ־ווארפן און ער וועט ניט ווערן קיין געזעץ.

אויף דער פארזאמלונג האבן די רעדנער געמאכט אן איבערבליק איבער די 50 יאָר פון אידישער מאסן־אימיגראציע קיין אמע־ריקע און איר באדייטונג פאר'ן אמעריקא־נער אידנטום. ביי דער פארזאמלונג זיי־נען געווען ארום אנדערהאלבן טויזנט מענטשן.

די פארזאמלונג האט גוטגעהייסן די האנדלונג פון'ם דירעקטאראט אין באניי־ען א דריי־יאריקן אפמאך צווישן "האיאס" "איקא" און "עמיגדירעקט" פאר געמיינ־שאפטלאכער עמיגראציע טעטיקייט אין די איירָאפּייאישע לענדער.

די פארזאמלונג האט ארויסגעלאזן אן אויפרוף צו די אמעריקאנער אידן צו שטי־צען דעם "האיאס".

וואשינגטאן, ד. ק., מארט 2 (איטא).— עס איז אזוי גוט ווי זיכער, אז דער דזשענקינס ביל צו שניידן די קוואָטאס אויף 90 פראצענט פאר די קומענדיקע 2 יאָר וועט דורכגעשמוגלט ווערן דורכ'ן הויז היינט (מאָנטאָג) פרי, פאקטיש אן וועל־כע ס'איז דעבאטעס.

זאָגט צו זריעה פאר נויטבא־דערפטיקע פארמערס פון מערב קאנאדע

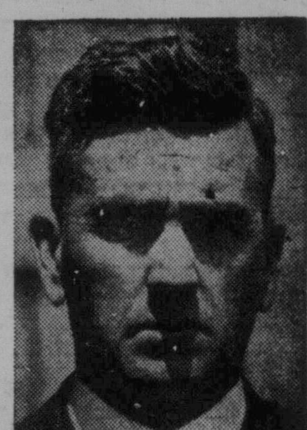

האָנ. ראָבערט וועיר, פעדעראלער אגריקולטור מיניסטער

סאָוועטישע אימפּארטן קיין קאנאדע פארבאָטן

מיניסטער פון נאציאנאלע הכנסות, ע. ב. ריקמאן, גיט ארויס פאראָרדענונג וואס שטעלט אָפּ דעם אימפּאָרט פון סחורות פון סאָוועטן פארבאנד. — מען גלויבט, אז פרעמיער בענעט האָט זיך וועגן דעם צונויפגערעדט מיט פרעזידענט הואווער

ווי עס ווערט געמעלדעט פון אטאווא, האט מר. ריקמאן, מיניסטער פון נאצי־אנאלע הכנסות, לעצטן פרייטאג ארויס־געגעבן א פאראָרדענונג, וואס פארבאָט דעם אימפּאָרט קיין קאנאדע פון סאָווע־טישע קוילן, פּאפּיר געהילץ און האלץ מאטעריאלן, אזבעסטאָס און פוטער־ווארג, סיי דאָס קומט דירעקט פון סאָ־וועט רוסלאנד, און סיי אומדירעקט. דאָס ווערט געטאָן אויפ'ן סמך פונ'ם רעכט וואס איז געגעבן געווארן דער רעגירונג צו יעדער צייט אפּצושטעלן די אימ־פּארטן פון "די לענדער וואס האבן ניט אונטערגעשריבן דעם ווערסאלער אָפּ־מאך", — ד. ה., סאָוועט רוסלאנד און מעקסיקא.

דער מיניסטער גיט אָן ווי אן אורזאך פונ'ם פארבאָט, וואס "עס ווערט גע־נוצט צוואנג ארבעט אין שניידן און טראנספּארטירן דאס געהילץ און אין גראָ־בען די קוילן אין סאָוועט רוסלאנד. פּאָ־ליטישע געפאנגענע ווערן עקספּלואטירט און דער לעבנס שטייגער איז דארטן אזוי נידעריק, אז מען קאן עס גאר ניט בא־גרייפן אין קאנאדע".

מר. ריקמאן דערקלערט ווייטער, אז די גאנצע באשעפטיקונג ווערט דארטן קאנטראלירט פון דער קאמוניסטישער רע־גירונג, וועלכע רעגולירט די ארבעטס באדינגונגען און זוכט ארויפצוצווינגען איר ווילן אויף דער גאנצער וועלט. "דאָס איז קאמוניזם, וועלכן אונזער לאנד בא־קעמפט, און מיר מוזן אפּזאגן זיך פון צו שטיצן אים דורך א האנדלס אויס־טויש", — זאָגט ער.

די פאראייניקטע שטאטן האבן ערשט פארבאָטן דעם אימפּאָרט פון סאָוועטישע געהילץ' און מען גלויבט, אז בעת פּרע־מיער בענעט איז געווען אין וואשינגטאָן האט ער צוזאמען גערעדט זיך וועגן דעם ענין מיט פרעזידענט הואווער.

לעצטן יאָר האבן די אימפּארטן פון סאָוועט רוסלאנד קיין קאנאדע באטראָפן $1,964,000. דאָס איז כמעט אינגאנצן באשטאנען פון קוילן, אויסער 64 טויזנט דאָלאר. די עקספּארטן קיין סאָוועט רוסלאנד האבן באטראָפן $1,690,000.

דער פארבאָט איז געקומען גלייך נאָך אן אנבאָט פון סאָוועט רוסלאנד, דורך דער פארמיטלונג פון קאָל. מעקאי, צו קויפן פון קאנאדע מאשינען פאר צען מיליאָן דאָלאר, פאר וועלכע זי וועט צא־לען מיט מזומן, אויסער $3\frac{1}{2}$ מיליאָן דאָלאר, וועלכע קאנאדע דארף נעמען אין סאָוועטישע קוילן.

קאָל. ה. דזש. מעקאי, דערוויסנדיק זיך וועגן דעם פארבאָט, האט אויסגע־דריקט זיין מיינונג, אז קאנאדע האט זיך אביסל צוגעאיילט מיט איר פארבאָט און איז אין דער הינזיכט געגאנגען ווייטער ווי וואָר ס'איז אנדערש. פּריער, דיינקט ער, האט געדארפט געמאכט ווערן אן אונטערזוכונג וועגן די ארבעטס באדינ־גונגען אין סאָוועט רוסלאנד.

קאָל. מעקאי איז אבער מיט דער מיי־נונג, אז סאָוועט רוסלאנד וועט נאָך איצט ניט אפּזאגן זיך פון באטראכטן מיט קא־נאדע און אנדערע ווייץ לענדער די פּראָ־גע וועגן רעגולירן דעם ווייץ מארק.

איז מיט דער אלטער קאָמפּאני

מר. הערי קאפּלען פון דער "וועסטערן עמפּייר לייף", איז נאָך איצט אויך מיט דער זעלבער קאָמפּאני, און ער נעמט אן אינשורענס ווי פריער.

זיין בילד ("קאט") וואס איז אריינ־געשטעלט געווארן פרייטאג אין "דאָס אידישע ווארט" אין א פרעמדן אדווער־טייזמענט איז געווען ניט מער ווי א טעות. מר. קאפּלאן האט מיט יענער פירמע גארנישט צו טאָן. ער איז איצט, פונקט אזוי ווי פריער דער פארטרעטער פון דער "וועסטערן עמפּייר לייף אינשו־רענס קאָמפּאני".

סער אָסוואלד מאָסלי אנאנסירט אז ער וועט גרינדן א נייע פארטיי צו לייזן עקאָנאָמישע פּראָבלעמען

וויל פאראייניקן ליבעראלע, קאָנסערוואטיווע און ארבעטער פארטיי פאר דעם ווידעראויפבוי פון גרויס בריטאניע

לאָנדאָן, מארט 2.— סער אָסוואלד מאָסלי, וועלכער איז לכתחילה אריין אין הויז ווי א קאָנסערוואטיוו, איז דערנאָך געווארן אן אומאפּהייענגיקער און שפּעטער א טעטיקער מיטגליד פון דער ארבעטער פארטיי, א מיניסטער פון דער ארבעטער רעגירונג און וואס האט רעזיגנירט ווייל די רעגירונג איז צו רעכט פאר אים, — דער זעלבער סער אָסוואלד מאָסלי איז איצט ארויס מיט א נייער פּאָליטישער סענסאציע: ער גרינדעט א נייע פּאָליטי־שע פארטיי "פאר דער לייזונג פון ענג־לאנדס עקאָנאָמישע פּראָבלעמען".

מאָסלי אפּעלירט צום יוגנט צו העלפן אין דער פאראייניקונג פון די דריי גרוי־סע פארטייען, די קאָנסערוואטיוון, ליבע־ראלן און ארבעטער פאר זיינע פּלענער. ער שלאָגט פאר א נייע פארם פון רעגירונג, פון א האלב־פאשיסטישן אָדער סאָוועטישן כאראקטער, א מילדע פארם פון דיקטא־טור, אין דער שפּיץ פון וועלכע עס זאָל שטיין א מיניסטאָרן ראט פון 5־6 מיניס־טאָרן אָן פּאָרטפעלן.

שוין פארביטן ווערן אויף נייע עקאָנאָמישע מעטאָדן.

מאָסלי האָפט צו האבן 400 קאנדידאטן אין די קומענדיקע וואלן. דערווייל האט ער אין זיין לאגער עטלאכע אומצופרידענע ארבעטער דעפּוטאטן, איינשליסנדיק זיין פרוי, טאכטער פונ'ם פארשטארבענעם לארד קוירזאָן, וועלכע איז ביז לעצטנס געווען א טעטיקע סאָציאליסטקע. אָלי־ווער, באלדווין, סטענלי, באלדווינס זון, וועט ווארשיינלאך אויך צושטיין צו אים.

דער תמצית פון זיין עקאָנאָמישן פּראָג־ראם איז די שאפונג פון א טאריף סיסטעם

פעדעראלע רעגירונג וועט פארזאָרגן מיט זריעה נויטלײדנדיקע פארמערס

די פעדעראלע רעגירונג וועט געבן געלט צו פארזאָרגן מיט זריעה די מערב קאנא־דער פארמערס, וועלכע קאנען עס אויף אן אנדער אופן ניט קריגן, — איז דא אנאנ־סירט געווארן נאָך א בעראטונג צווישן דעם פעדעראלן אגריקולטור מיניסטער, ראָ־בערט וועיר, און די אגריקולטור מיניסטאָ־

נויטיקע געלט אויף איינצוקויפן די זריעה פון אטאווא.

דאס געלט וועט געגעבן ווערן די פאר־מערס אין פארם פון הלואות, וואס זיי וועלן דארפן אויסצאלן אין אכט חדשים ארום. אין פאל פון פארלוסט, וועלן די מו־ניציפּאליטעטן זיין פאראנטווארטליך פאר 25

אגב - אורחא
פון מארק

פורים

אונזערע נאציאנאליסטישע אריסטא־קראטן קרימען אביסל זייערע בכבוד'יקע נעזער אויף פורים: אויך מיר, הייסט עס א יום־טוב! אונז גיט חנוכה!

און טאקע עפּעס א ביסל פּריקרע, דער־יום־טוב פורים: א מעשה מיט א קע־ניג, און נאָך א נארישן דערצו, מיט א קעניגינס געליבטער, מיט עפּעס א יאהודי וואס דרייט זיך ארום דעם קעניגנס היג־טער־טירן, מיט מסירה'לאך, מיט אינ־טריגעס . . .

אבער איר מאגט אייך קערן אייער נאָז וואוהין איר ווילט: "עמך" האָט דווקא ליב פורים מער ווי וועלכן ס'איז אנדער יום־טוב.

טאקע צוליב דער פּשטות און איינפאכ־קייט פון דעם ראזיקן יומטוב און זיין פארשטענדלאכקייט.

און אפשר טאקע דערפאר אויך, וואס די "פּני" האלטן פון אים אזוי ווייניק: פאר'ן עולם איז דאס שוין אליין א סימן, אז דאס איז ז י י ן יום־טוב . . .

* * *

ס'איז אלעמאל אזוי געווען:

אונזערע אידן אין די זיידענע זשופּי־צעס האבן אביסל מבטל געמאכט פורים, האבן אויף דעם געקוקט אביסל פון אויבן אראָפּ.

דער זיידע ביי שלום־עליכמ'ען קאנט איר זעעז, זוכט צו באהערשן פורים מיט א שטארקער האנט, איינפירן אין אים די אייזערנע אידישע לעבנס־שטייגער דיס־ציפּלין.

אבער "עמך" פורים־שפּילער רייסן זיך אריין אין שטוב און מאכן א תל פון דער דיסציפּלין, — און דער זיידע, זעט מיר אויס, איז אין הארצן אינגאנצן ניט צו־פרידן מיט דער גאנצער געשיכטע: אים גיט א ראש־השנה, א יום־כפור, וואו די "הפקר יונגען" האבן ניט קיין שליטה. דארטן דערפילט ער זיך ווי א פיש אין וואסער . . .

* * *

אבער דאס פאלק האט דווקא ליב זיין פורים מיט אלע זיינע העלדן.

צו א משה רבנו אדער צו א דוד המ־לך דארפן. מען עפּעס ווייסן ווי צו צו־טרעטן. אפילו צו די חשמונאים קאן מען זיך ניט צורירן מיט באלעגאלישע הענט.

אבער מרדכי? אים קאן מען פּאטשן גוט־ברודעריש איבער פּלייצע. מען דארף אפילו ניט זאגן רב מרדכי. רופט אים גאר מאטעלע אדער מאנדריש, וועט ער אויף אייך קיין פארא[i]בל ניט האבן. א "יאהו־די". אבער פּארט אן אייגענער מענש.

און אסתר'קע? א מלכה דאכט זיך, אבער א טייערע נשמה, זי האלט זיך ניט גרוים מיט איר מלוכה און מיט איר גרי־נער שיינקייט. א כשר'ע אידישע טאָכ־טער!

און אחשורוש אליין, מיינט איר, איז עפּעס א שלעכט מענשל? אביסל לעקי־שעוואטע נאר — וואס קאנט איר דער־ווארטן פון אן עריל, ער זאל האבן א אידישן קאפּ אויף די פּלייצעס? אבער א וואויל פּריצ'ל, וואס נעמט א כאבאר'ל און טוט א טובה . . .

* * *

און אויב איר ווילט, איז המן אליין גאר ניט אזא המן!

אפשר איז ער גאר געווען א באהאל־טענער צדיק, וואס האט געוואלט מיט זיין אייגענער מפּלה פארשאפן די אידן פאר־געניגן פאר טויזנטער יארן.

ווייל די אמת'ע המנ'ס לאזן זיך גאר ניט אפּגיסן מיט פּאמוניצעס און הייגנ־גען זיך אויף תליות. פון די אמת'ע המנ'ס האט מען טאקע אמת'ע צרות.

און וואו וואו האט איר סיידן נאך א המן, וועלכן אידן זאלן קאנען שלאגן יאר־איין, יאר אויס, פאר א פּאר און צוואנ־ציק הונדערטער יארן? אנו, פּרובירט אקארשט פארפארן קוזאן אין זיין חזיר'־שען פּרצוף?

* * *

און וועגן המנ'ס בנים איז דאָך אָפּ־גערעדט: זיי זיינען ממש אונזער טרייסט (אויף אלע בני־המן געזאגט גע־ווארן).

און אמווייניקסטנס צוויי פון זיי, — דלפון און ויזתא, — זיינען ביי אונז אמת'ע פאלקס העלדן.

און צו זרש'ן קאנט איר סיידן האבן טענות? איר היסטארישע פּאמוניצע, פול מיט חזיריי, וואס זי האט אויסגע־גאסן אויף המנ'ס קאפּ, איז דאך פאר אונז געווען א קוואל פון פרייד פאר דו־רות!

וגם חרבונה זכור לטוב איז עפּעס א הונט?

* * *

און אחוץ דעם אלעמען קאן מען דאך די האמענטאשן אויך מיט'ן האנט ניט אוועקמאכן, און די מאנדעלאך, און די לעקאכער, און די פורים'דיקע קוילעטשן, און די קרעפּלאך, און אלע אנדערע גוטע זאכן.

און א גלעזל משקה איז דאך בכלל ניט שלעכט, — און אז ס'איז אי גוט, אי א מצוה דערצו, איז דאך על אחת כמה וכמה!

פון אזא סארט מצוות וועט זיך דאך אפילו דער גרעסטער אפּיקורס ניט אָפּ־זאגן.

* * *

מיט איין ווארט: דער אנטי־פורים פראנט איז פאר'משפט צו א פולשטענדי־קען דורכפאל.

מיר וועלן אונזער פורים ניט אויפגעבן. אין ערגסטן פאל וועלן מיר אפשר איינ־גיין צו פארבוינען די מגילה, אבער די

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע ווארט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 — Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

פון המנ'ען ביז היטלערן און קוזאן

ניט אומזיסט איז פורים געווארן איינער פון די פריילאכסטע אידישע יום־טובים : דער "נס" פון פורים סימבאליזירט דעם נס פונ'ם גאנצן אידישן לעבן אין גלות. — א נס וואס ציט זיך שוין צוויי טויזנט יאר.

המן איז ניט געווען דער ערשטער און ניט דער לעצטער וואס האט געזוכט אויסצוווארצלען, פארניכטן און אויסראטן דעם זכר פונ'ם אידישן פאלק. אנדערע המנ'ס זיינען געווען פאר אים, און המן־דורות האבן אים נאכגעפאלגט ביז היינטיקן טאג. זיינע אייניקלאך, די היטלערס און די קוזאס, זיינען אקטיוו ביז היינטיקן טאג, און זיי זוכן נאך היינט צו דערגרייכן דאס, אין וואס זייער עלטער־זיידע איז אזוי מיאוס און קאטאסטראפאל דורכגעפאלן : אויסצוווארצלען, פארניכטן און אויסראטן דעם אידישן זכר.

פאר די איבער צוויי טויזנט יאר וואס זיינען פארביי צווישן יענעם המן און די היינטיקע המנ'ס, האט דאס אידישע פאלק אויסגעלערנט זיך צו נעמען דעם המנ'יזם פילאזאפיש און ניט אריינפאלן אין א פאניק פון זייערע פלענער, אפילו ווען זיי זיצן אויפ'ן פערד. די געשיכטע האט אונז געלערנט מיט אירע ביישפילן פון יענעם המן אן, אז זיי, די המנ'ס צי זיי פארענדיגן אויף דער תליה, צי זיי שטארבן מיט זייער נאטירלאכן טויט, אבער זייערע הענט זיינען קורץ צו פארווירקלאכן זייערע פלענער.

ווייל מיר זיינען שטארקער פון זיי. אויב זיי האבן אויף זייער זייט די פיזישע גבורה, האבן מיר אבער די גייסטיקע פעסטקייט און דעם באוואוסטזיין פון אונזער גערעכטיקייט. און אפשר טאקע דערפאר ווייל צי פילן זייער גאנצע הילפלאזיקייט אין זייער פיזישער גבורה, זיינען זיי אזוי בייז און פארביסן.

זיכער פארשאפן זיי אונז א סך צרות. די המן־היטלער־קוזאס. מיר פילן אבער, אז דער המנ'יזם איז בלויז א צייטווייליקע חולאת, אן איבערגייענדיקע קראנקהאפטע דערשיינונג.

זי געדויערט. אמת. לאנג. אבער מיר זיינען אן אלט פאלק. מיט א שטארק אנטוויקלטן געדולד און אויסדויער. און מיר זיינען איבערצייגט. אז ליכטיקערע טעג פאר אונז און פאר דער גאנצער מענשהייט מוזן אומפארמיידלאך קומען. אין דעם גלויבן שעפן מיר אונזער מוט און אונזער לעבנס קראפט. און אונזער זיכערקייט, אז מיר וועלן נאך איבערלעבן סיי די המנ'ס, און סיי דעם המנ'יזם.

סאסקאטשעוואנער פארמערס אין פאליטיק

די מערב קאנאדער פארמערס בכלל, און די סאסקאטשעוואנער פארמערס בפרט, האבן שוין געהאט זייער פאליטישע פארטיי, וועלכע איז, מיט'ן אויסנאם פון אלבערטא, דורכגעפאלן און כמעט ווי אפגעווישט געווארן. אין מאניטאבא איז פון איר פארבליבן בלויז א זכר אין דער פראווינציעלער פאליטיק.

א פארזוך איז לעצטן יאר געמאכט געווארן אין סאסקאטשעוואן צוריק אויפצולעבן די פארמערשע פארטיי. מיר האבן דאן אויסגעדריקט אונזער צווייפל אינ'ם דערפאלג פונ'ם פארזוך. און דער פאקט איז, אז פון אים איז באמת גארנישט ניט ארויסגעקומען.

די אורזאך איז, ווי אונז זעט אויס, וואס די פארמערס דא אין לאנד קאנען זיך קוים באטראכטן ווי א באזונדער קלאס פון דער באפעלקערונג, מיט באזונדערע פאליטישע נויטן. זיי זיינען אממייסטנס געשעפטסלייט, וואס זיינען צופעליק אין דעם פארמעריי געשעפט.

גייט עס דער געשעפט גוט, דאן פילן זיי זיך ווי א טייל פון דער גאנצער באפעלקערונג, און, ווי אלע, צעטיילן זיי זיך אויף ליבעראלן און קאנסערוואטיוון. ווערט די לאגע שלעכט, דאן הויבן זיי אן פילן אז זיי האבן ספעציפישע אינטערעסן, וואס דארפן באשיצט ווערן דורך פאליטישער אקציע.

די פארמערס פארטיי איז געבארן געווארן אין די שווערע קריזיס יארן וואס האבן נאכגעפאלגט דעם קינסטלערישן אויפשוואונג פון די מלחמה יארן. די פארטיי האט גלייך געוואונען די גרויסע פארמערשע מאסן אויף איר זייט און האט געמאכט א גרויסן אנזעען.

אבער באלד ווי די לאגע האט זיך אביסל נארמאליזירט, האט די פארטיי, וועלכע האט אייגנטלאך ניט געהאט קיין שום פראגראם וואס זאל זי שארף אונטערשיידן פון די אלטע פארטייען, אנגעהויבן צעפאלן ווערן. אזוי אז צום סוף איז פון איר קוים א זכר געבליבן.

איצט איז די לאגע פון די פארמערס ווידער א קריטישע. זיי האבן ווידער דערפילט א דראנג צו פאליטישער אקציע, צו פארבעסערן זייער לאגע.

וועט דער איצטיקער פארזוך זיין מער דערפאלגרייך ווי די פריערדיקע ? און אויב דערפאלגרייך, אויף ווי לאנג ? — דאס הייגנט אפ אן דעם, אויף וויפיל די פארמערס האבן זיך דערפילט ווי א באזונדער קלאס מיט באזונדערע קלאסן אינטערעסן. און אויך וויפל זייער פאליטישע פראגראם וועט זיך גרינדלאך אונטערשיידן פון די פראגראמען פון די אנדערע פאליטישע פארטייען.

דער "פאל טעקס"

אונזער שטאט באלעבאטישקייט נויטיקט זיך אין נייע קוואלן פון הכנסות. און אונזער סיטי קאונסיל זוכט אזעלכע מיט ליכט. מען פילט, אז העכערן ווייטער דעם לאנד שטייער (ריל עסטייט טעקס), וואס איז דער הויפט קוואל פון דער שטאטס הכנסות, איז אוממעגלאך. ווייל ער איז שוין אזוי אויך צו הויך.

מיר אלע קאנען מיטפילן מיט די שטאט־טאטעס. ארויפצולייגן שטייערן איז ניט קיין אנגענעמע ארבעט. — זיכער ניט קיין פאפולערע. און שטייערן מוז מען מאנען. — אנדערש קאן מען ניט אנפירן די קאמפליצירטע שטאט באלעבאטישקייט, פון וועלכער אלע בירגער, אפילו די גרעסטע קעגנער פון שטייערן, פאדערן באדינונג.

אבער ווי מיר סימפאטיזירן ניט מיט די שטאט־טאטעס, וועלן מיר ניט איינשטימען מיט אלע פארמעס פון שטייערן. באזונדערס פון אזעלכע, וואס זוכן צו ווארפן אוי די פלייצעס דער ארימערער באפעלקערונג א גרעסערן טייל פון דער לאסט, ווי די צו וועלכער זיי זיינען בארעכטיקט.

אזא איז דער געפלאנטער "פאל־טעקס" (קאפ שטייער), וועלכער זאל דארפן געצאלט ווערן פון אלע די וואס צאלן ניט קיין דירעקטן לאנד אדער געשעפט שטייער. אומדירעקט צאלן זיי אויך שטייערן (דורך דירה געלט און א. וו.). און דער פלאן וואלט אויף זיי ארויפגעלייגט א ספעציעלע לאסט, בעת זיי באלאנגען געוויינלאך צום ארימסטן טייל פון דער באפעלקערונג.

דער פלאן איז בכלל פארבונדן מיט א סך אומגערעכטיקייטן, און ס'איז אים אזוי שווער דורכצופירן, אז עס קאן קאסטן אזויפיל אים ארויפצוצווינגען, אז דער גאנצער געשעפט זאל זיך ניט לוינען.

דער סיטי קאונסיל האט דערוויל אפגעלייגט דעם פלאן אויף א יאר. אבער מיר האפן, אז דער פלאן וועט שוין מער קיין תחית־המתים ניט אויפשטיין.

ווי שווער ס'איז ניט צו געפינען נייע קוואלן פון הכנסה פאר דער שטאט־קאסע, איז אבער דער "פאל טעקס" זיכער ניט דער אויסוועג.

אן אלגעמיינער איבערזיכט איבער'ן קריזיס

(ספעציעל פאר "דאס אידישע ווארט")
פון א. ראסי

1. דער כראנישער קריזיס אין ענגלאנד

ענגלאנד, וועלכע איז פון אייביק אן געווען דאס קלאסישע לאנד פון דער אינדוסטריעלער רעוואלוציע, געפינט זיך ביי היינטיקן טאג אונטער'ן ביטערן דרוק פון א כראנישן קריזיס, צוליב וועלכן ס'ליידן אומגעהויער שטארק אירע עלטסטע אינדוסטריעס : קוילן, אייזן, שטאל, קאטאן, מאשינען און שיפן־בויאונג. דאס פארשמעלטערונג פונם וועלטלאכן האנדל האט דערלאנגט אויף א גאר באזונדערן אופן דאס פאלק, וואס איז צווישן אלע קאפיטאליסטישע לענדער, אממייסטן פאראינטערעסירט אין אן אינטענסיוון עקספארט.

צווישן 1929 און 1930 איז דער בריטאנישער עקספארט פון קוילן געפאלן פון 49.9 ביז 46.6 מיליאן טאנען. דער עקספארט פון אנדערע מאטעריאלן איז געווען ניט בעסער, ווי מ'קען זיך לייכט איבערצייגן פון דער פאלגנדער טאבעלע :

עקספארט פון אייזן און שטאל : פון 3.7 ביז 2.8 מיליאן פונט. עקספארט פון קאטן־פאדים : פון 139.7 ביז 114.1 מיליאן; קאטן געוועב : פון 3.114.1 ביז 2.146.6 מיליאן יארדן. עקספארט פון וועאלען געוועב : פון 133.2 ביז 98 מיליאן יארדן.

די קאטן אינדוסטריע ליידט זייער שטארק צוליב דער אינדוסטריליזאציע פון אנדערע אגרארנע לענדער; צוליב דער באיקאט באוועגונג אין אינדיע, ווי אויך צוליב די אייביקע מהומות אין כינע. דאס כמות פונם קאטן געוועב, וואס ווערט ארויסגעפירט קיין אינדיע איז פארקלענערט געווארן פון אווגוסט 1929 ביז אווגוסט 1930 מיט גאנצע 67.4%; דער עקספארט קיין כינע איז אין דער זעלבער צייט געפאלן מיט 87%.

די קוילן אינדוסטריע לעבט איבער ענגע צייטן : 1) צוליב דער דייטשער און איבערהויפט פוילישער קאנקורענץ אין די סקאנדינאווישע לענדער (וועלכע פלעגן אפנעמען אן ערך 95.2% אין 1913); 2) צוליב דער קאנקורענץ פון די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע; 3) צוליב אויסנוצן אנדערע ענערגיע קוואלן (פעטראל, וואסער פאלן); 4) צוליב דעם פראגרעס פון דער טעכניק (מען נוצט בעסער אוים די רוי־שטאפן און מען באקומט א בעסערן פראפיט פון די מאשינען).

דער מסחר אינ'ם לאנד גופא ליידט צוליב דעם אלגעמיינעם קריזיס : די הכנסות פון די אייזנבאנען זיינען פארקלענערט געווארן מיט 10% פאר סחורה צוגן און מיט 5% פאר רייזנדע צוגן. די באנען געזעלשאפטן האבן אפגעשלאסן אן ערך פיר הונדערט סטאנציעס און אפגעזאגט פונם דינסט א גרויסן פראצענט פונם פערסאנאל. ניט געקוקט אויף די גרויסע פארדינסטן, וואס זיינען נאך פארזיכערט פאר די "נייע אינדוסטריעס" (אווטאמאבילן, ראדיא, קינסטלאך זייד, עלעקטרישע אינדוסטריע און א. וו.), קומט דאך פארט א טיפער שנוי אין דער עקאנאמישע סטרוקטור פונם לאנד : אין דער צייט ווען פאר דער מלחמה האט מען 70% פונם אפשפאר געלט אריינגעלייגט אין דער אויסברייטונג און אינם מסחר און בלויז 30% אין היפאטעקעס, ווערט פאפירן און א. וו., האט זיך איצט די לאגע אינגאנצן איבערגעדרייט : דער עולם באמיט זיך נאר צו איבערגיין צו דער מדרגה פון "פראצענטניקעס" . . .

לגבי אזא מין קריזיס האט מען געגעבן אין באטראכט די פאלגנדע סעריע פון ישועה מיטלען :

1) קרעדיט פארן עקספארט; 2) אינדוסטריעלע קאנצענטראציע; 3) פראטעקציאניזם (די פראפאגאנדע פונם לארד בעווערברוק צו פארצוימען די אימפעריע מיט גרויסע אריינפיר־אפצאלן); 4) א קאאפעראציע פון אלע אינדוסטריעס, פון די בענק און פונם מסחר; דורכפירן אן אינערלאכע הלואה כדי צו קענען פינאנסירן פארשיידענע ארבעטן (דער פראגראם פון דער ליבעראלער פארטיי); 5) שאפן א קאמיטעט פון פינף מיטגלידער, וואס זאלן זיין באשאנקען מיט אן אויסערארדענטלאכער רעכט און קאנען פירן א קאמף מיטן ארבעטסלאזיקייט מחוץ פונם פארלאמענטארישן קאנטראל (פארגעשלאגן פון סיר אסוואלד מאסליי).

פון אט די אלע גוטע פראפאזיציעס איז נאך דערוויילע עד היום גארניט געווארן. די סאציאליסטישע רעגירונג, ניט געקוקט אויף אירע העכער אכצן חדשים עקזיסטענץ, האט נאך מיט גארניט באוויזן צו פארבעסערן די ביטערע לאגע פונם לאנד.

2. דער סוף צום "וואוילשטאנד" אין די פאראייניקטע שטאטן

די "גוטע יארן" האבן זיך שוין אפיציעל געענדיקט אין די פאראייניקטע שטאטן : הואווער אליין האט עס אנערקענט אין זיין לעצטער ווענדונג צום קאנגרעס, וואו ער איז זיך מודה ומתודה אין בודזשעט דעפיציט פון 180 מיליאן דאלאר — ניט געקוקט וואס די אייראפעישע מדינות האבן אריינגעטראגן אין דעם אוצר המלוכה אויפן חשבון פון זייערע מלחמה חובות א סכום פון 123 מיליאן דאלאר — און א פארקלענערונג פון דער אלגעמיינער אקטיוויטעט מיט 15-20% אינם צוגלייך מיט ענדע יאר 1928. מיט איין ווארט : שוואכער גאנג פון די געשעפטן, א פארקלענערונג פון טעמפא אין די אינדוסטריעס, ארבעטסלאזיקייט; דאס פאלן פון דער פראדוקציע, פון די פרייזן, פון די ווערט־פאפירן, פונם עקספארט, פון די שכירות'ן, נעפל אין חשרות, וואוהין מען ווארפט נאר א בליק.

דער שטורם, וואס האט מיט א יאר צוריק גורם געווען צו א יאמערלאכן חורבן אויף די אמעריקאנער בירזשעס (מען האט פארעגיסטרירט די דאזיקע היסטארישע שעה : עלף אזייגער אינדערפרי, דעם 24טן אקטאבער 1929), האט בדיל הדל געמאכט טויזנטער נגידישע הייזער; דער אומגליק האט באלד געפונען אן אפקלאנג אויף דער גאנצער וועלט און האט אזוי ארום מיטגעבראכט צו א פארלוסט פון הונדערט מיליארד דאלאר. די לאגע האט זיך איצט מיט גארניט פארבעסערט. ס'איז פאראן אן ערך 24 טויזנט בענק און פינאנציעלע געזעלשאפטן אין די פאראייניקטע שטאטן. אין די לעצטע זעקס חדשים האט מען צווישן זיי פארעגיסטרירט 1.174 באנקראטן. און דאס "פשיטת־הרגל" האט זיך נאך ניט אפגעשטעלט : טאג איין טאג אויס קומען אונז אן פרישע ידיעות וועגן נייע בענק, וואס האבן צוגעשלאסן זייערע פענסטערלאך.

די אמעריקאנער פראדוקציע, — די אינדוסטריעלע און די אגרארנע — האט דערגרייכט אין דער איצטיקער וועלט סיטואציע אירע לעצטע פארשפרייטונג גרעניץ. איבערהויפט האט דערפילט דעם קלאפ די אגרארנע אויסארבייטונג ביי די היינטיקע פרייזן פון די תבואות זיינען די עקספלואטאציעס פון פארמערס פארבונדן מיט פארלוסטן, און דער דרוק פון די חובות ווערט אלס שטארקער און אומערטרעגלאכער.

דאס ארבעטסלאזיקייט האט אנגענומען א שווידערהאפטע פארם : 3.700.000 אינדוסטריעלע ארבעטער זיינען אן ארבעט, און צו אט דער צאל דארף מען נאך צוגעבן די באאמטע, און די פעלדער און וואלד ארבעטער. ארום און ארום : אן ערך פינף מיליאן ארבעטסלאזע, אדער א חשבון פון פופצן מיליאן הונגעריקע מיילער. גאנצע 21% פון דער ארבעטער מאסע זוכט צו פארדינען אויף א שטיקל ברויט. און מען דארף נעמען אין אכט, אז אין די פאראייניקטע שטאטן עקזיסטירט ניט קיין "פארזיכערונג אויפן פאל פון ארבעטסלאזיקייט". דער מצב פון די ארבעטסלאזע איז אזוי ארום א ביטערער ווי אין ענגלאנד און דייטשלאנד: אין די לעצטע לענדער באקומט דאך דער ארבעטער א געוויסע שטיצע אויף דורכצוקומען אין די ענגע טעג.

די אפיציעלע אינסטיטוציעס זיינען פאר אוים א גאנצע ריי רעטונגס אונטערנעמונגען : 1) פראטעקציאניזם (דער ביל פון האווליי סמוט); 2) עפנטלאכע ארבעטן (הואווערס פראגראם אויף א סכום פון 3.425 מיליאן דאלאר) 3) פארקלענערונג פון דער אימיגראציע, פונם ארבעטס טאג; 4) שאפונג פון א נאציאנאלן, עקאנאמישן ראט, וואס דארף "סטאבילוזירן די נאציאנאלע עקאנאמיע און מיטברייננגען צו א מין קאאפעראציע פון די סינדיקאטן מיט דער רעגירונג".

דאס זיינען אלע פלענער; קיין ממשות'דיקע זאך איז נאך ניט פאראן.

3. אין קאנאדע, דאס לאנד פון תבואה

דאס לאנד פון צען מיליאן איינוואוינער, די גליקלאכע מדינה פון תבואה, וואס קען מיט איר איינענעם שניט צושטעלן גאנצע 40% פון דער תבואה, וואס ווערט אריינגעפירט אין אנדערע לענדער, — קאנאדע ליידט אויך זייט 1929 פון א פאראליז אין די געשעפטן און פון ארבעטסלאזיקייט. די שייערן מיטן אויסערגעוויינלאכן שניט פון 1929 זיינען כמעט ביז איצט ניט ליידיקער געווארן און די פערספעקטיוון אויף ווייטער זיינען גענוג פעסימיסטיש. דאס נעמט זיך פון דער איבער פראדוקציע אין תבואה אין אנדערע לענדער. די צאל פון ארבעטסלאזע דערגרייכט ביז 150.000 מאן.

אט דער מצב האט גורם געווען דערצו אז ביי די וואלן אין יולי איז געקומען צום רודער די קאנסערוואטיווע פארטיי מיט איר פראגראם פון אן עקאנאמישן נאציאנאליזם. איר לאזונג איז : "קאנאדע קודם פאר אלע". זי וויל איר פלאן דורכפירן דורך פארגרעסערונג פון אפצאלן ביים אריינפירן פרעמדע סחורות, דורך פארקלענערן פון דער אימיגראציע, דורך עפנטלאכע ארבעטן און א. וו. די צוקונפט וועט באווייזן, ווי ווייט די קאנסערוואטיווע פארטיי וועט זיין בכח צו דורכפירן אירע גרויסע פלענער.

4. בראזיליע און דער קריזיס פון קאפע

דעם חודש מאי 1930, האט דער פרעזידענט לואיס וואשינגטאן — וועלכער איז מיט א קורצער צייט צוריק דערווייטערט געווארן פון זיין הויכן פאסטן דורכן רעוואלוציאנערן אויפשטאנד אינם לאנד — קאנסטאטירט פאלגנדן פאקט (אין זיין בריוו צום בראזיליער קאנגרעס פונם דריטן מאי, 1930) :

"דאס יאר 1929 איז געווען פאר אונז א שווער יאר : דער "געלער פיבער" האט זיך פון דאס ניי באוויזן ביי אונז און האט געשטעלט אין סכנה דאס געזונט פון א באדייטנדער טייל פון דער באפעלקערונג; די לעבנס באדינגונגען האבן זיך פארגרעסערט צוליב דעם עקאנאמישן קריזיס : די איבערפראדוקציע צוליב דעם אגרארנען קריזיס; דאס פאלן פון די פרייזן פון די ערד פראדוקטן, איבערהויפט פון דער קאפע, און אויך צוליב דעם פאליטישן קריזיס, וואס האט מיט זיינע שארפע פראבלעמען, נאך שטארקער פארקאמפליצירט דאס אלגעמיינע חולאת". די ווייטערדיקע חדשים האבן מיט זיך נאך מער צרות און יסורים מיטגעבראכט. די רעזולטאטן פונם פאלן פון די קאפע פרייזן (זייט אקטאבער 1929 פון 35% ביז 40%) זיינען געווען קאטאסטראפיש פארן לאנד, ווייל מיר דארפן ניט פארגעסן, אז אט דער מין סחורה שטעלט מיט זיך פאר 71% פונם אלגעמיינעם לאנד־עקספארט (אין בראזיליע, ווי באוואוסט, ווערן נאך קולטיווירט : רייזן, קאטאן, טאבאק; ס'זיינען אויך פאראן גאנץ פיינע גרובן פון גאלד, קופער, אייזן און א. וו.). דער פרואוו צו אונטערהאלטן די פרייזן און געבן הלוואות די "פאזענדעראס", די פארמערס, האט ניט געגעבן די געוואונטשע קאנסעקווענצן : א גוואלדיקער זאפאס פון צוואנציק מיליאן זעק קאפע זיינען פארבליבן ניט פארקויפט. די נייע רעגירונג, וועלכע איז א דאנק דעם קריזיס געקומען צום רודער, געפינט זיך אין זייער א שווערער סיטואציע, וואס איז נאך מער פארפלאנטערט צוליב מאנגל אין געלט : די בראזיליער מטבע איז שטארק געפאלן ניט געקוקט אויף דער סטאביליזאציע פונם יאר 1926, ווייל קאפע און געלט גייען האנט ביי האנט אין בראזיליע, און די מדינה־אוצרות זיינען שטארק אויסגעליידיקט געווארן.

5. דייטשלאנד, דער געווראלגישער פונקט פון אייראפע

דער דייטשער קריזיס נעמט זיך פון א שטארקער דיספראפארציע — וואס איז לגמרי אומאויסהיילבאר צוליב דעם איצטיקן צושטאנד — פון פאליטישע באציאונגען צווישן פארשיידענע לענדער, צווישן איר אויסארבעטונגס טעמפא און קויפ־מעגלאכקייטן.

לויט די סטאטיסטיק־טאבעלן פונם "אינסטיטוט פאר קאניאנקטור פארשונג" קאנען מיר זעען, אז די פראדוקציע איז געפאלן (אויב מיר וועלן אננעמען די אויסברייטונג אין 1928 פאר 100) פון 107 אין יולי 1929 ביז 81.6 אין סעפטעמבער 1930. די זאפאסן פון קוילן אין די גרובן פונם רור זיינען געשטיגן צווישן ענדע דעצעמבער 1929 און ענדע אווגוסט 1930 פון 1.7 ביז 7.1 מיליאן טאנען. פונם אנהויב פונם קריזיס איז דער געברויך פון אייזן פארקלענערט געווארן מיט 40%. די פראדוקציע פון דער אווטאמאבילן אינדוסטריע איז געפאלן, — אננעמענדיק 1928 פאר : 100, — ביז 45.6; זי איז געשטיגן ביים היינטיקן טאג מיט ווייניקער פון א דריטל פון דער פראדוקציע פונם צווייטן טרימעסטער יאר 1929. אין אלגעמיין איז דער פראדוקציע טעמפא פון אלע אינדוסטריעס אין די לעצטע צוויי יאר געגאנגען בארג־אראפ : ער האט אנגעוויזן 77.7% אין יולי 1929 (אינם צוגלייך מיטן פריערדיקן יאר) 67.2% אין יולי 1930, און נאך א סך קלענערן מספר אין די לעצטע דריי חדשים. ס'איז, אלזא, איינגאנצן פארשטענדלאך, וואס די צאל ארבעטסלאזע, ווייענדיק 2.63 מיליאן ענדע מאי, איז ארויפגעשטיגן ביז 3.48 מיליאן צום 17טן נאוועמבער, 1930.

צום אינדוסטריעלן קריזיס איז נאך צוגעקומען דער אגרארער קריזיס. דער היפאטעק־חוב אויפן פעלד איינגנטום איז געשטיגן ביז 13 מיליארד מארק אין 1928 : ער האט אזוי ארום דערגרייכט די הויך פון פאר דער מלחמה. דאס נעמט זיך דערפון וואס די פראצענטן טאקסע האלט זיך ביי 8-9%, אנשטאט 3% פון פאר דער וועלט מלחמה. דער באארבעטער פעלד־שטח איז א סך ווייניקער וויכטיק אין דייטשלאנד אין צוגלייך מיט פראנקרייך; צווישן 1882 און 1925 איז דאס פארהעלטעניש פונם דארפס באפעלקערונג לגבי דער גאנצער באפעלקערונג געפאלן פון 30% ביז 23% און דאס געשעעט דאמאלסט, ווען א דאנק דער ענערגישער אינטערווענץ פונם פרעזידענט הינדענבורג איז גאר שטארק פארגרעסערט געווארן די הויך פון גרענעץ־אפצאלן פאר אריינגעפירטער תבואה. די פאלגנדע טאבעלע גיט דערפון א בולטן באוויז :

יאר 1930 :

יאנואר	פון 7.5 ביז 9.5 מארק.
מארט	ביז 12 מארק
סעפטעמבער	ביז 18.5 מארק
אקטאבער	ביז 25 מארק

פאר דער מלחמה איז דער אפצאל געווען 5.5 מארק; דער העכסטער אפצאל, צו וועלכן מען האט דאמאלסט געהאט דאס עזות צו דערגרייכן. אט דער אגרארער פראטעקציאניזם, וואס איז דער פאקטאר פונם לעבן, ברייננגט א סך רעות די אינדוסטריאלער, וועלכע האבן אויסגעדריקט זייער אומצופרידנהייט אין אן אפיציעלער באקאנטמאכונג (פארעפנטלאכט אינם חודש מאי אין די זשורנאלן פונם "רייכס פארבאנד פון דער דייטשער אינדוסטריע"). דער דאזיקער קאנפליקט האט זיך ציטווייליק פארענדיקט מיטן פאלגנדן קאמפראמיס : די אגרארער לייט און אינדוסטריאלער האבן געשאפן אן איינציקן פראנט, כדי צו פארטיידיקן זייערע געמיינזאמע אינטערעסן.

און דער איצט הערשנדער רעכטער ברינינג־קאבינעט מיט זיין פראגראם. אט זיינען זיינע וויכטיקע פונקטן : פארקלענערן די שכירות פון די אנגעשטעלטע; איבעראנדערשן דעם סיסטעם פון סאציאלע פארזיכערונגען (איבערהויפט די פארזיכערונגען אינם פאל פון ארבעטסלאזיקייט); פארקלענערונג פונם בודזשעט א אקציע פאר פארקלענערן די פרייזן און א. וו. ס'איז נאר א גרויסער ספק, צי מען קאן מיט אזא מין פראגראם פארמילדערן דאר שארפקייט פונם קריזיס.

אט אזוי זעט אוים דער מצב אין די עקר'דיקע פונקטן פונם וועלטלאכן מסחר. וואוהין מען גיט נאר א ווארף דאס אויג, אנטפלעקט זיך א צושטאנד פון דערדריקונג, וואס גרעניצט זיך אפטמאל אפילו מיט פארצווייפלונג. און ווער ווייסט ביז וואנען דער קריזיס וועט אזוי דויערן ! ווייל ביים איצטיקן מאמענט זיינען נאך פאראן שוואכע אויסזיכטן, אז דער געוואונשטער שנוי לטוב זאל נאר אייניכן פארקומען.

א קלעזמער, וואס איז געווארן דער קעניג פון די רעפארטערס

די מערקווירדיקע קאריערע פון זשול זויערווין

דער קעניג פון די אייראפעיער רעפארטערס זשול זויערווין, איז א קליין געוויקסיקער, עלטערער מאן מיט א גרויסער קאפ האר, קליינע באוועגלאכע אויגן און א שפיציקע נאז. ער זעט אוים שוין זייער אלט, אבער טראץ דעם האט ער אין זיך אויסערגעוויינלאכע ענערגיע און ער איז נאך פונקט אזוי יונג און אונטערנעמונגס פייאיק, ווי אין די ערשטע יארן פון זיין ארבעט.

צו זיין זשורנאליסטישן פאך איז ער צוגעבונדן מיט דער גאנצער נשמה. ער איז מיט דעם פאך שטאלץ. דער "זויערווין" איז באקאנט אויף דער גאנצער וועלט. דערמאנט דעם נאמען זויערווין פון דער פארשפרייטער פראנצויזישער צייטונג "מאטען" ווייסט שוין יעדער וועגן וועמען עס האנדלט זיך.

געשעט עפעס וויכטיקעס אין דער וועלט, אדער וואנט זיך ערגעץ דער גורל פון א לאנד, ווייסט מען שוין, אז מארגן אדער שפעטסטן איבערמארגן וועט זויערווין קומען מיט א ידיעה, וואס וועט אויפקלערן די לאגע. קודם כל, וועט ער, ווארשיינלאך, איבערגעבן אן אינטערעסאנטן געשפרעך. דאס וועט געווים זיין א געשפרעך אדער מיט א קעניג, וואס טרעט צוריק ארויף אויף זיין טראן, אדער מיט א נייער פערזאן, וואס וועט איבערנעמען די רעגירונג, און צו וועמען אלע אויגן פון לאנד זיינען געווענדעט. דאס וועט זיין די ערשטע שוואלב, דער ערשטער באריכט פון א זשורנאליסט, וואס איז פאר אלע געקומען אויפן ארט פון דעם פארפאל, האט אלע שוועריקייטן באזייטיקט און די געוויסטע אינפארמאציעס באקומען. אונטער דעם דאזיקן באריכט וועט זיך געפינען א קורצער אונטערשריפט : זשול זויערווין.

זשורנאליסטיק — איז מאכט

זויערווין איז א פערזענלאכער פריינט פון בריאנ'ען, וועלכער האלט אפ אפט מיט אים לענגערע, פארטרויערלאכע געשפרעכן. דעריבער טאקע ווייסט ער, זויערווין, גענוי נישט נאר דאס, וואס עס קומט איצט פאר, נאר אויך דאס, וואס עס וועט פארקומען. עס איז אויך ניט אויסגעשלאסן, אז זויערווין האט געהאט אן איינפלוס אויפן גורל פון אייניקע היסטארישע געשעענישן, ווייל קיינער ווייסט ווי ווייט עס דערגרייכן זיינע פריינטלאכע באציאונגען מיט די לייטער פון דער אייראפעאישער פאליטיק און ווי קלוג עס איז אט דער גרויער קאפ.

ווי גענויגט איז ער צו זיין פאך צוגעבונדן מיט דער גאנצער נשמה; ער וועט פאר קיינע אוצרות אין דער וועלט נישט לאזן זיך ארויסשלאגן די פעדער פון דער האנט. ווען מען איז צו אים אמאל צוגעשטעלט מיט א פראגע פארוואס ער האט זיך נישט אויסגעוויילט קיין דיפלאמאטישע קאריערע האט ער געענטפערט :

— איר ווייסט דעם אונטערשייד פון א זשורנאליסט ביז א דיפלאמאט ? — דער זשורנאליסט האט די מעגלאכקייט צו באהערשן, זאל זיין אויף א קורצער צייט, די עפנטלאכע מיינונג און מיט איר אנצופירן. דאגעגן קאן דער דיפלאמאט אזא קונץ נישט באווייזן. דעריבער איז ער ביז היינטיקן טאג פארבליבן א זשורנאליסט. ווען מען זעט אט דעם זקן ארומלויפן איבער די קולוארן פון דער פעלקער ליגע פון איין דיפלאמאט צום צווייטן, איינפארמירנדיק זיך נישט נאר ביי זיינע גוטע פריינט, נאר אויך ביים צד־שכנגד, קומט מען צו דער איבערצייגונג, אז דער מאן איז א געבוירענער זשורנאליסט.

כאראקטעריסטיש, אז זויערווין איז נאר דורך א צופאל געקומען צו דעם זשורנאליסטישן פאך. ער איז געווען אן אומבאוואוסטער מוזיקאנט. ער האט געשפילט אויף א פידל, און ווען נישט א צופאל, וואלט ער נאך עד היום געשפילט ערגעץ אין א קינא אין פאריז און וואלט באקומען פינף הונדערט מארק א חודש. נאר אט האט מען זיך מיט א יאר דרייסיק צוריק געווענדעט צום באשיידענעם פידל שפילער מיט א פארשלאג אנצושרייבן אן ארטיקל וועגן דעם בארימטן קאמפאזיטאר וואגנער. זויערווין האט עס אנגעשריבן, האט זיך צום ערשטן מאל אין זיין לעבן באקאנט מיטן פיל פארביקן זשורנאליסטישן לעבן, וואס האט אויף אים געמאכט א גוואלדיקן איינדרוק. און פון דעם באשיידענעם פידל שפילער איז מיט דער צייט געווארן דער קעניג פון אלע אייראפעאישע רעפארטערס.

זיינע געשפרעכן

ווי אזוי אט דער פייאקסטער רעפארטער ארבעט ? — אט איז א ביישפיל : אין דייטשלאנד קומען פאר פרעזידענט־וואלן, וואס זיינען באשטימט אויף זונטאג. זויערווין זעצט זיך אויף שבת אין פאריז אויף אן עראפלאן און פליט אפ קיין בערלין, כדי צו קענען געבן פאר זיין צייטונג די ערשטע ידיעות וועגן דעם אויסגאנג פון די פרעזידענט־וואלן. די פערזאנען, ביי וועמען זויערווין אינפארמירט זיך וועגן די מעגלאכע רעזולטאטן פון די וואלן זיינען נישט קיין מיניסטארן און נישט קיין דיפלאמאטן, נאר א פשוט'ע באדינערן און א קעלנער פון דעם האטעל "ארלאן" אין בערלין.

— וועמען, באבעשי, — פרעגט זויערווין, ביי דער אלטער באדינערן — וועלט איר היינט אפגעבן אייער שטימע ?

די אלטע שטעלט אפ די ארבעט און ענטפערט :

— הינדערבורג'ן.

— צי האט איר זיך, באבעשי, גוט איבערגעלייגט ? צי האט איר נישט פארגעסן אין דער מלחמה און אין אייער זון וואס איז אין דער מלחמה אומגעקומען ?

זי האט אויף אים א קוק געטאן עפעס אזוי ווי פארוואונדערט און געענטפערט :

— איך האב נישט פארגעסן, אבער הינדענבורג איז דאך א בכבוד'יקער זקן..

שפעטער, ווען דער קעלנער האט אים אריינגעבראכט אין זיין צימער דעם פרישטיק, האט זויערווין אים געשטעלט די זעלבע פראגע :

— פאר וועמען וועט איר היינט שטימען ?

— פאר הינדענבורג'ן, — האט דער קעלנער קורץ געענטפערט.

— מערקווירדיק — האט זויערווין באמערקט — דעם דאזיקן נאמען הער איך שוין היינט צום צווייטן מאל. צי האט איר שוין אזוי גיך פארגעסן אין דער מלחמה ?

— מיר האבן נישט פארגעסן. אבער הינדענבורג איז דאך א פארדינסטפולער זקן.

פאר זויערווינ'ען זיינען די דאזיקע תשובות פאלשטענדיק גענוג געווען. ער איז שוין צו די פירער פון די דייטשע פארטייען נאך געשפרעכן נישט געגאנגען, די וואל ביוראס — נישט באזוכט, נאר ער איז אוועק צום טעלעפאן, זיך פארבונדן מיט פאריז און מיט דער רעדאקציע "מאטען".

— הינדענבורג וועט זיין פרעזידענט — האט זויערווין קורץ איבערגעגעבן.

זיין געשפרעך מיט טשוירטשל'ן

און אט איז א צווייטער אינטערעסאנטער ביישפיל : עס קומען פאר וואלן אין ענגלאנד צום איצטיקן פארלאמענט. זויערווין קומט קיין לאנדאן מיט דעם זעלבן צוועק, ווי קיין בערלין. אים אינטערעסירט צו וויסן, ווער וועט זיגן, די קאנסערוואטיוון אדער די ארבעטער פארטיי ? כדי צו באקומען אויף דער דאזיקער פראגע א ריכטיקן ענטפער, זעצט ער זיך אריין אין אויטאבאס, קריכט ארויף אויפ'ן אימפעריאל (ערשטן שטאק) — פארט פון איין עק שטאט צום צווייטן און ער הערט זיך צו, וועגן וואס די פאסאזשירן רעדן. אלע האבן אויף דער צונג בלויז איין נאמען — מעקדאנאלד. אין א פאר שעה ארום קריכט ער אראפ פון אויטאבאס, ווענדעט זיך דירעקט צום פירער פון דער ארבעטער פארטיי — מעקדאנאלד, באגריסט אים מיט זיין נצחון און ביי דער געלעגנהייט באקומט ער ביי אים א געשפרעך פאר זיין צייטונג. אין א שעה ארום גיט ער איבער דעם געשפרעך צו זיין צייטונג, "מאטען", פאדערנדיק, אז דערויף זאל געגעבן ווערן אזא קעפל :

"א געשפרעך מיט מארגנדיקן ענגלישן פרעמיער".

די דאזיקע געשיכטע האט אן אינטערעסאנטן עפילאג : צוויי אזייגער ביינאכט, נאך די וואלן, קלינגט ביי זויערווינען אין צימער דער טעלעפאן. זויערווין כאפט זיך אויף פון שלאף און נעמט דאס רערל :

— דאס רעדט זויערווין.

— דאס רעדט טשוירטשל (געוועזענער פינאנץ מיניסטער אין באלדווינ'ס קאבינעט). איך האלט איצט אין האנט אייער צייטונג, וועלכע איך האב נאר וואס באקומען דורך דער לופט פאסט. איך גאפין פאר מיין חוב אייער טעות, ה' זויערווין, אויסצובעסערן. דערוויילע איז נאך פרעמיער באלדווין און נישט מעקדאנאלד.

— איר זייט שלעכט אינפארמירט, ה' טשוירטשיל, און אומזיסט וועקט איר ארבעטס מענשן פון שלאף. פון 12 אזייגער ביינאכט אן (ווען די וואלן האבן זיך געענדיקט) איז מעקדאנאלד שוין פרעמיער. דעריבער האט זויערווין אוועקגעלייגט דעם טעלעפאן און ער האט זיך צוריק געלייגט שלאפן.

נקמה פון א רעפארטער

איינמאל האט זויערווין נאך א פרישטיק וואס ער האט געגעסן צוזאמען מיט בריאנען און שטרעסעמאנען ארומגעשפאצירט אין די קולוארן פון דער פעלקער ליגע זייער צופרידענער און באררעדוועקער :

— נאר וואס — דערציילט ער — בין איך געזעסן ביי איין טיש מיט בריאנען און שטרעסעמאנען און מיר האבן געשמועסט, ווי דריי גוטע פריינט. און אט די זעלבע לייט לאזן מיך צייטנווייז ווארטן ביינאכט, אויף דער גאס, ווען דער רעגן גיסט, ווי פון א פאנטאן, כדי זיי צו פאקן, ווען זיי קומען ארוים פון זייערע קאבינעטן און ווען זיי גייען צו זייערע אווטאמאבילן אום אויסצושנאפן ביי זיי עפעס א ידיעה'לע, א פאר ווערטער. אזוי ווי די אווטאמאבילן פארן נישט אפ — שטיי איך מיט אן אנטבלויזטער קאפ אויפן רעגן, נישט קוקנדיק דערויף וואס מיין געזיכט באדט זיך אין רעגן־וואסער, ווייל דאס איז דאך מיין פאך. דאס שענסטע פון אלע פאכן אין דער וועלט.

דאס איז דאך א דערנידערונג און דעריבער האב איך זיך אויסגעלערנט נוקם צו זיין. די נקמה באשטייט אין דעם, אז איך רעכן זיך נאר מיט דער מאכט. איך שעץ זי ביזן הימל. דאס אימיצער

(שלוס אויף זייט 3)

איר קאַנט פּאָרן פּאַר
פון אירגענד וועלכן טייל פון נאָרט ענד ביז צום צענטער פון שטאָט
50c
טיפּ 8
בליו בוירד טעקסי
טעלעפאָנירט
24 521 און 24 511
הערי לייאָן, מענעדזשער

1 טאָג
געדיינקט אז מיר קענען אייך געבן
באדינונג, אויב איר פארלאנגט
אין אלע אייערע
דריי קלינינג
אדער פארבן
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.
נ. פּ. פּאַרסאָנס, מענעדזשער

זינדיק בלוט

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

ביידע זיינען געבליבן זיצן שטיל. א ווײַלע האָט געדויערט דאָס שווייגן. נאָר אויסגעזעען האָט, אז עס גייט פאַרביי אן אייביקייט. ביטריס האָט געהאַלטן אראָפּגעלאָזט די אויגן און קיידי האָט געפילט, אז די גאַנצע שטוב דרייט זיך מיט איר. אירע אויגן זיינען געשטאַנען ווי פאַרפרוירענע, און מיט אמאָל האָט זי געפרעגט:

— מיט וועמען האָט בענדזשאַמין גע־טאַנצט?

ביטריס האָט געשוויגן.

— מיט "איר"?

ביטריס האָט צוגעשאָקלט מיטן קאָפּ אויף יאָ.

— מיט דער שטיף מאַמע? אזוי נאָר? און איך האָב גאָרנישט געוואוסט.... אזוי נאָר?

נאָר ביטריס האָט איצט שוין גע־וואָלט צוריקכאַפּן און מאַכן עס גרינגער. זי האָט מיט ווייטאָג געקוקט אויף קיי־די'ס בלאַסן פּנים:

— איז וואָס ביסטו אזוי איבערראַשט? און אז ער האָט געטאַנצט איז וואָס? מאַלע וואָס מען טאַנצט אמאָל? איי, וואָס ער האָט דיר גאָרנישט געזאָגט דערפון? מסתמא האָט ער געוואוסט אז דו קאָנסט נישט גיין... מענשן האָבן אבער דערוויַיל געהאַט וואָס צו שושקען זיך און רעדן...

קיידי האָט גאָרנישט געענטפערט. זי האָט געקוקט אויף קיידי'ן און מיט אמאָל האָבן זיך פון אירע אויגן א גאָס געטאָן טרערן...

ביטריס איז אויפגעשטאַנען און זי האָט איר ארומגענומען:

— סאַרואיק דיך, היידי... באַרו־איק זיך... וואָס איז עפּעס פאַר א וויינען?

קיידי האָט טאַוועקגעלייגט איר קאָפּ אויף ביטריס'עס ברוסט און זי האָט שטיל געוויינט און זי האָט גאָרנישט געענט־פערט.

איר איז אלץ קלאָר און פאַרשטענדלאָך געוואָרן...

ס'איז געווען אזוי ווי מען וואָלט אראָפּגענומען מיט אמאָל די הייטלאָך פון פון אירע אויגן און זי האָט דערזען אלץ, וואָס עס איז ארום איר.

און די טרערן האָבן זיך שטיל גע־גאָסן פון אירע אויגן..

— — — — — — — — — — — —

ס'האָט געדויערט א שטיקל צייט ביז קיידי האָט זיך בארואיקט. זי האָט גאָר־נישט גערעדט און נאָר דאָס פּנים איז איר געווען פאַרגליווערט. ביטריס האָט זיך באַמיט אפּצושאַוכן דעם איינ־דרוק, וואָס זי האָט אויף איר געמאַכט. זי האָט איר אויסגערעדט און איר נעגעבן צו פאַרשטיין, אז איצט, ווען בענדזשא־מין האָט שוין א שטעלע און ער דאַרף גאַנצע טעג זיין פאַרנומען, וועט ער זיך די אלע נאַרישקייטן ארויסשלאָגן פון קאָפּ.

ביטריס האָט גערעדט און קיידי האָט בלויז געהערט. זי האָט נישט געהאַט קיין איין וואָרט צו ענטפערן און זי האָט געשוויגן.

שפּעטער האָט זיך ביטריס מיט איר געזעגנט, און זי האָט איר באַשוואוירן אז זי זאָל איר געבן צו וויסן ווען זי וועט זיך אין עפּעס נויטיקן. זי האָט איר אויך צוגעזאָגט אָפט צו באַזוכן... [illegible]

Doctors' Directory — דאָקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאַק, 834 מיין סטריט אָפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 402 סעלקירק עוועניו אָפיס שטונדן: 3—5. 7.30—8.30 DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאַן, 714 טאָראָנטאָ דזשען. טראַסט בלדג. 283 פּאָרטעדזש עווע., קאָר. סמית אָפיס שטונדן: 10—12. 2—6 און ביי אפּאָינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאַוויש, 404 באָיד בילדינג שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפּאָינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט. קאָר. אלעקסאַנדער עוו. אָפיס שטונדן: 11—1. 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און סאָלטער (איבער דער באַנק) אָפיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
	52 376	דר. דזשאָ. בי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרויען און קינדער קראַנקהייטן 500 קאַלעדזש עווע.. רעז. 504 קאַלעדזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פּערלמאַן, 291 בּאַראָס עווע., קאָר. טשאַרלס אָפיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאָברינסקי, סוויט 2 קראָמפּ בלאָק (מיין און דאַפערין עוועניו) אָפיס שטונדן: 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי, (עקס רעי) 283 פּאָרטעדזש, קאָר סמית (100 טאָראָנטאָ דזשען. טראַסט בלדג.) לעבן איטאָנס שטונדן: פון 2—6 אָוונט און ביי אפּאָינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראָדין, ראָיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אָפיס שטונדן:: 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אָפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אָפיס: בענק אָף קאָמערס בלדג., מיין און אלעקסאַנדער רעזידענס: 375 מאַקריי עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאָז און האַלז
29 110	51 848	דר. י. ה. בעקמאַן, 613 באָיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאָף, 830-2 סאָמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראַנקהייטן
88 018	53 320	דר. ה. מעדאָווי, 904 באָיד בלדג. 3—5; 332 מאַניטאָבאַ עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY
22 446	51 801	דר, דזשאָ. ה. שאַפּירא, 604 באָיד בילדינג שטונדן: 3—5 און ביי אפּאָינטמענטס DR. GEO. H. SHAPERA

Dentists Directory — דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סטריט, קאָר. סעלקירק. DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאַן, סוויט 1 סט. דזשאָנס בלק. 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
52 744	39 829	דר. א. גאַרדנער, 409 סעלקירק עווע., קאָר. סאָלטער. (איבער דער ראָיאַל באַנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשוירטשיל, סוויט 1, טריק בלאָק. 972 מיין סט. DR. S. H. CHURCHILL

הײַמאַן און העסטרין
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
216 — מעקאַינטייר בלאָק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאָנס עווע., טעל. 53 133

שינביין, מאָראָזניק און ראָבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 21 345—6

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאָן 24 591 און 24 666

א. ע. קאַנטאָר
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
211 קוירי בילדינג, 233 פּאָרטעדזש עווע.
טעל. 225 89—29 937
רעזידענס:
103 בענערמאַן עווע., טעל. 51 353

ה. שולמאַן
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
Schulman & Nitikman
213 קאָנפעדערײשאָן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אנטקעגן סיטי האָל
טעלעפאָן 88 462

ש. מילער
B.A., L.L.B.
באַריסטער, סאָליסיטאָר א. א. וו.
709 גרייט וועסט פּערמאַנענט בילדינג
356 מיין סטריט
טעלעפאָן 24 688 און 24 963
רעז. 152 באַראָס עווע., טעל. 51 652

ל. א. מ. פּייקאָף
באַריסטער, סאָליסיטאָר, נאָטאַרי פּאַבליק
L. A. M. PEIKOFF, L.L.B.
201 McIntyre Block, Main at Portage
Phone 86 802 Res. 52 173

רוקח'ס
כשר
אויל
אין באָטעלס און אין קענס
די בעסטע איל צום באַקן, פּרעגלען און פאַר סאַלאַדס.
צו באַקומען אין אלע גראָסערים
I. Rokeach & Sons, Inc.
Brooklyn, N. Y.
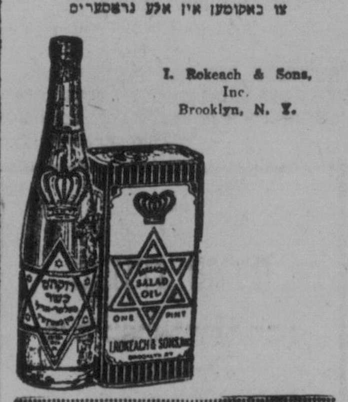

[illegible]

...ווינען גערוען איצט אזוי קלאָר און ריין, עס האָט געשמייכלט מיט א קינדערשן לי־בען שמייכל און עס האָט זיך אויפגע־עצט.

זי האָט דאָס קינד גענאָמען אויף די הענט און זי האָט עס גענומען טוליען און דריקן צו זיך ווי זי וואָלט מורא געהאַט, אז אימיצער זאָל עס נישט אוועקנעמען...

פון איר. דאָס קינד האָט גענומען לאַכן פון גרויס הנאה און זי האָט זיך נאָך שטאַרקער געטוליעט. זי האָט געפילט די ווארימקייט פונם קינדס קערפּערל, און דאָס האָט איר אביסל בארואיקט.

דערווייל איז דער פאָטער אירער גע־קומען אהיים און דער טאָג האָט זיך גע־נומען דערנעענטערן צום אויסגיין. די זון איז שוין פאַרגאַנגען ערגעץ אונטערן שוואַרצן וואָלקן און דער פאַרנאַכט האָט זיך שוין פאַר'גנב'עט צו די פענסטער. דער אלטער האָט אויסגעטאָן דעם רעקל, ער האָט זיך ארומגעוואַשן. דאָס קינד האָט זיך געשפּילט זיצנדיק אויפן דיל, און קיידי האָט זיך גענומען צוגרייטן סאַ־פּער.

— נו, און "ער" איז נאָך נישטאָ?

— האָט איר פאָטער א פרעג געטאָן.

— ניין... ער איז דאָ.

— וואו זשע איז ער?

— איך האָב אים באַהאַלטן....

דו זעסט דאָך אז ער איז נישטאָ!

— וואָס זשע ביסטו אזוי בייז?

—איך בין נישט בייז!

— וואָס זשע ביסטו אזוי צעטראָגן?

— ווער זאָגט דען איז איך בין צע־טראָגן?

— וואָס זשע, איך זע דען נישט?

— זעסטו.

— נישקשה... ער וועט קומען...

עס איז מיר אפילו א וואונדער.... ס'איז דאָך שוין נאַכט.... וואו זשע קאָן ער איצט זיין? ער אַרבעט דען נאָך?

— וואָס ווייס איך?

דער אלטער האָט געצויגן מיט די אַקס־לען. ער האָט נישט פאַרשטאַנען וואָרום זיין טאָכטער איז אזוי צעטראָגן און בייז.

די נאַכט איז צוגעפאַלן. עס איז גע־וואָרן גוט פינסטער. אין שטוב האָבן שוין געברענט די לאָמפּן און בענדזשא־מין איז נאָך אלץ נישט געקומען. מען האָט אפּגעגעסן סאַפּער אָן אים. דער אלטער האָט מיט ווייטאָג געקוקט ווי קיידי זיצט א דערשלאָגענע ביים טיש, דאָס פּנים איז איר אויסגעדאַרט, די אַקסלען — שפּיציק. זי זיצט, און זי גרובט בלומרשט עסן, נאָר זי עסט כמעט גאָרנישט. ער האָט געזעען, ווי זי זיצט פאַרטראַכט און איז זייער פאַר־נאַרנט, און ער האָט פאַרשטאַנען, אז עפּעס האָט געמוזט פּאַסירן. ער האָט זיך אבער אפּגעהאַלטן פון צו פרעגן איר. ער האָט דאָך שוין פריער נאָכ־געפרעגט וואָס מיט איר איז, און זי האָט אויסגעמידן אים צו ענטפערן. איז וואָס זשע וועט ער איר ווידער פרעגן. אבער א פאָטערס האַרץ טוט וויי. ער האָט געקוקט און געזעען וואָס פון איר איז געוואָרן. א שטן איז דאָך געבליבן פון

זיין שיינער מיידל. זי איז אויסגעדאַרט, אויסגעפּייניקט... און צום סוף האָט ער נית אויסגעהאַלטן און ער האָט ווידער א פרעג געטאָן:

— קיידי, וואָס האָט פּאַסירט?

— וואָס זאָל פּאַסירן? גאָרנישט!

— וואָס זשע, איך זע דען נישט?

— וואָס זשע זעסטו?

— דו זיצסט דאָך ווי א דערשלאָגע־נע... דו ביזט אזוי בלייך, און דעם סאַפּער האָסטו דאָך אויך נישט געגעסן. זאָג מיר טאָכטער, וואָס איז מיט דיר?

— איך פיל נישט גוט.

— וואָס זשע אזוינס פילסטו?

—איך פיל נישט גוט און גענוג, מאַ־לע א מענש פילט נישט גוט.

דער אלטער האָט אפּגעזיפצט און ער האָט געשאָקלט מיטן קאָפּ און ער האָט שטאַרק באַדויערט:

— אז פאַר אן אייגענעם טאָטן וויל מען נישט דערציילן...

— איך האָב דיר נישט וואָס צו דער־ציילן.

— היט זיך... היט זיך פאַר'ן אלטן טאָטן.

און ער איז אנשוויגן געוואָרן.

קיידי האָט צוגערעמט אין קיך. אין דיינינג רום און אין די צייט איז דערווייל געלאָפן. שטונדן האָבן זיך געריקט. עס איז געוואָרן שפּעט, און דאָס קינד, וואָס האָט זיך געהאַט אנגעשפּילט דעם גאַנצן אָוונט, איז שוין געווען מיד. קיידי האָט דאָס קינד גענומען אויף די הענט און זי האָט עס ארויפגעטראָגן אפּסטעירס. זי האָט עס ארומגעוואַשן, אויסגעטאָן און געלייגט שלאָפן. דער אלטער האָט זיך שוין אויך פאַרקליבן אין זיין צימער און זי האָט זיך אויך געלייגט. און בענדזשא־מין איז נאָך אלץ נישט געווען.

— ווער ווייסט וואו ער איז ערגעץ איצט? אפשר איז ער מיט איר?

דאָס האָט זיך כסדר געבאָמבלט אין קיידיס קאָפּ, און עס האָט איר נישט גע־לאָזט רוען.

אין שטוב איז געוואָרן שטיל. קיידי איז געזעסן איינע אליין אין פראָנט צי־מער. זי איז געזעסן און האָט געקוקט אין פענסטער און אין איר האָט עס נישט אויפגעהערט צו שרייען מיט ווייטאָג:

— ער איז פאַרליבט אין "איר"...

אין זיין שטיפמאַמע איז ער פאַר־ליבט...

— ער איזאיצט מיט איר.... מיט איר איז ער איצט...

אין פענסטער אריין האָט געקוקט א שטילע און פינסטערע נאַכט. איבער דער גאָס האָט זיך אלע ווײַלע איבערגעטראָ־גען דאָס רוישן פון א מאַשין; און עס איז ווידער שטיל געוואָרן. פון צייט צו צייט האָט פון צווישן די וואָלקנס ארויס־געקוקט א פולע לבנה און באַגאָסן די גאָס מיט זילבערנער ליכטיקייט. אבער באַלד איז זי פאַרהוילן געוואָרן און די ליכטיקייט האָט זיך אויסגעלאָשן.

און קיידי האָט מיט ווייטאָג גע־טראַכט:

און ווי אזוי איז עס מיר אליין נישט איינגעפאַלן? ווי אזוי האָב איך עס נישט געזעען, אז אימיצער אנדערש ליגט אים אין זינען? ווי אזוי האָב איך עס נישט געפילט אז ער טראַכט בסדר פון אן אנדערע?

איצט דערמאָנט זי זיך ווי שיין די סילוויא איז. א פּאָר מאָל האָט זי איר גע־זעען, און זי האָט זיך נישט געקאָנט אפּ־וואונדערן פון איר. זי האָט איר געזעען צוזאַמען מיטן אלטן. און — איצט דער־מאָנט זי זיך: זי איז אמאָל געווען אין אָפיס, זי האָט עפּעס בּאַדאַרפט האָבן בענדזשאַמינען, און זי האָט מיטאמאָל געזעען ווי זי גייט דורך דעם אָפיס, און זי געדיינקט איצט, אז בענדזשאַמין איז דאַמאָלסט צעטומלט געוואָרן קוקנדיק אויף איר. זי האָט אים דאַן א פרעג גע־טאָן:

— ווער איז זי?

און ער האָט געענטפערט נישט קוקנ־דיק איר אין די אויגן אריין:

— זי אַרבעט דאָ.

— זי איז דאָך זייער א שיינע?!

— יאָ...

און אז זי איז צוריקגעגאַנגען, איז זי דורכגעגאַנגען אזא שטאָלצע, מיט אזא אויפגעהויבענעם קאָפּ. איצט געדיינקט זי, אז זי האָט אפילו שפּאָטיש געשמייכלט קוקנדיק אויף איר — אויף קיי־די'ן...

(פאָרטזעצונג קומט)

א קלעזמער וואָס איז געוואָרן קעניג

(שלוס פון זייט 2)

נעפּאַקט אין זיינע הענט די מאַכט, בין איך דער ערשטער, וואָס לויפט צו אים אויף אן ערעפּלאַן. איך באַמי זיך צו קריגן ביי אים א געשפּרעך. און איך בין דער ערשטער וואָס באַגריסט אים הכנה'־דיק.

האָט אבער דער זעלבער פּאָרלאָרן די מאַכט, וועל איך אפילו אין זיינע ד' אמות ניט קוקן. כ'האָב פאַר אים קיין איין טריסט וואָרט. ער עקזיסטירט שוין פאַר מיר נישט, גלייך ווי נישט גע־ווען.

וואָרט 23 יאָר אויפ'ן מלאך המות

אויף בלויז א קליין אינזעלע וואָס ווערט גערוואַשן פון די רוישנדיקע כוואַליעס פון דעם צפון־פּאַסיפיק געפינט זיך שוין די לעצטע 23 יאָר א פרוי, וועלכע איז א גע־היימניס פאַר די פישערלייט פון די אַרו־מיקע אינזלען. איינע אליין זיצט זי דאָרט און וואַרט אויפ'ן טויט. טרוימענדיק וועגן דער פאַרגאַנגענהייט וואָס איז א פאַרשלאָ־סענער בוך פאַר די מענשן וועלכע קומען מיט איר אין באַרירונג. זי איז די איינ־ציקע איינוואוינערן אויף דעם אינזל, וואו זי וואַרט אויף דעם אומגעוואונטשן גאַסט, אויפ'ן מלאך המות אז ער זאָל קומען און אוועקלייגן זיין זיגל אויף די סודות פון איר אמאָליקן לעבן.

ווער איז די מאָדנע פרוי? ווי אזוי איז זי געקומען צו אָט דעם גלות און פאַר וואָס? וועגן דעם זיינען פאַראַן פאַרשיי־דענע קלאַנגען. די פישערלייט פון די אַרו־מיקע אינזלען קענען זי בלויז אלס מרס. מאָרגאַן. אנדערע זאָגן אז זי איז געווען א דערציערין אינ'ם פּאַלאַץ פונ'ם לייטענאַנט גאווערנאָר פון בריטיש קאָלומביא. און אנדערע ווידער, וועלכע האָבן זיך געגעבן די מי נאָכצוזוכן עפּעס וועגן איר פאַר־גאַנגענהייט, האָבן געפונען שפּורן וואָס דייטן אן אז זי שטאַמט פון אייראָפּייאי־שע קעניגלאַכע הויפן. באַשטימט קאָן אבער קיינער ניט זאָגן ווער און וואָס זי איז.

מיט 23 יאָר צוריק איז א פישערמאַן געזעסן אין זיין שיפעלע ווען ער האָט דערזען פון דער ווייטנס, ביי דער שיין פון דער לבנה, ווי עס דערנעענטערט זיך א צווייטע שיפעלע מיט א פרוי. דאָס שי־פעלע האָט זיך אפּגעשטעלט לעבן זיינעם און די פרוי האָט אים געפרעגט אויב ער ווייסט ניט וואו זי קאָן געפינען אן אינ־זעלע וואָס איז פון קיינעם ניט באַוואוינט. דער פישערמאַן האָט זי אנגעקוקט ווי א משוגענע. ער האָט געזען פאַר זיך א פרוי וועמעס האַלטונג און קלינגנדיקע שטים האָט עדות געזאָגט אז זי איז אן אַריסטאָ־קראַטקע. פאַרוואָס זאָל אזא פרוי זיך וועלן באַזעצן איינע אליין אויף אן אינזל? ער האָט אבער דער פרוי ניט געקענט אפּ־זאָגן און אויפהויבנדיק זיין האַנט, האָט ער אנגעוויזן אויף א בערגעלע ערד וואָס האָט זיך געפונען ניט ווייט פון אים. די פרוי האָט פאַר זיין העפלאַכקייט באַ־דאַנקט און נעמענדיק די לאָפּעטעס אין אירע הענט, האָט זי געטריבן דאָס שיפּע־לע אין יענער ריכטונג.

23 יאָר זיינען פאַרביי זינט יענער נאַכט. אויפ'ן אינזעלע האָט די פרוי מיט אירע אייגענע הענט אויפגעבויט פאַר זיך א שטיבל. דאָס שיפעלע אין וועלכן זי איז געקומען איז שוין לאַנג צעשמעטערט גע־וואָרן פון די דונערנדיקע כוואַליעס. אבער דאָס הויבט זי ניט אן צו אַרן, ווייל זי האָט ניט בדעה אומצוקערן זיך צוריק צו דער ציוויליזירטער וועלט. און זי האָט איר אינזעלע א מאָדנעם נאָמען געגעבן. זי רופט עס דער "עכאָ־אינזל", ווייל דאָס גאַנצע אינזעלע איז אנגעפילט מיט קלאַנ־גען. אהין דערגרייכט דער אפּקלאַנג פון די פייפנדיקע שיפן, דאָס געגרויש פון מאָ־טאָר שיפלאַך, און די געשרייען פון די פישער־לייט. די אינדיאַנער קומען אָפט צו צו דעם ברעג און ברענגען איר מתנות — האָלץ, געווירצן, פלייש און אנדערע נויטיקע לעבנס־מיטלען.

ווען א מענש פאַרבלאָנדזשעט אמאָל אויף דעם "עכאָ־אינזל" און באַטראַכט די מערקווירדיקע פּרינצעסין, וועלכע איז, געוויס צוליב א שרעקלאַכער אנטוישונג אין איר לעבן, אליין אוועק אין גלות, זעט ער פאַר זיך א מאָדנע בילד: אירע קליי־דער וואָס זי טראָגט דערמאָנען אים אן דעם לוקסוס וואָס עס האָט אמאָל גע־הערשט אין די אלטע קעניגלאַכע הויפן פון ענגלאַנד, א זכר דערפון וואָס האָט אויפגעהערט צו לעבן אין יענער נאַכט. ווען די פרוי איז אין איר שיפעלע צוגע־שוואומען צום אינזל. דאָס איז אלץ וואָס איז געבליבן פון איר פאַרגאַנגענהייט. דערפאַר זעט מען אבער גאַנץ דייטלאָך איר צוקונפט. זי זיצט און שטריקט זאָקן אויף א טרונע וואָס אינדיאַנער האָבן גע־מאַכט פאַר איר. די טרונע איז איבערגע־דעקט מיט א פיינעם טוך און די איינזאַ־מע פּרינצעסין זיצט אויף איר מיט א קושן אונטערגעשפּאַרט הינטערן קאָפּ. אין דער טרונע וועט מען זי באַערדיקן, ווען דער גאַסט אויף וועלכן זי וואַרט שוין אזוי פיל יאָרן וועט קומען צו איר. אין דעם גערטנ־דעל וואָס זי האָט געפלאַנצט פאַר זיך גע־פינט זיך אויך א פאַרטיקער קבר וואָס זי האָט צוגעגרייט מיט א מצבה צוקאָפּנס.

אלץ איז גרייט פאַר'ן מלאך־המות, וועל־כער וועט א געוויסן טאָג קומען און צו־מאַכן די אויגן פון דער מערקווירדיקער פרוי, וועלכע איז אן צווייפל אנטלאָפן פון אן אריסטאָקראַטישער אייראָפּייאישער פאַמיליע. וואו זי האָט געמוזט איבערלעבן א טיפע טראַגעדיע. אפשר איז דאָס גע־ווען אן אנטוישטע ליבע? ווער קאָן וויסן?

אין א שיינעם טאָג וועלן די אינדיאַנער וועלכע ברענגען איר מתנות איבערלאָזן זייער משא ביים ברעג און ווען זיי וועלן דעם צווייטן פרימאָרגן נאָכאמאָל קומען, וועלן זיי געפינען די מתנות און דערפון וועלן זיי דרינגען, אז די פּרינצעסין לעבט ניט מער. זיי וועלן זי דאַן אריינלייגן אין דער טרונע, באַערדיקן זי אין דעם קבר און אפּעסטיקן די מצבה צוקאָפּנס פונ'ם גרוב.

דערשטוינענד!
קאָן עסן אלצדינג.

מר. פרענק טשאַטבורן, פון בלעקבורן, שרייבט:—"איך האָב געליטן לאַנג פון זויערן מאָגן און פאַרשטאָפּונג, אבער זינט מען האָט מיר געראָטן אייערע וואונדער־באַרע קאַרטער'ס ליטל ליווער פּילס האָב איך אנגעפאַנגען פילן דעם בענעפיט נאָך כמעט דער ערשטער דאָזע. איך קאָן איצט אויפריכטיק זאָגן, אז איך קאָן אלצדינג עסן און אויך הנאה האָבן פון מיין שפּייז ווויסנדיק, אז איך וועל ניט ליידן פון וועל־כע עס איז שלעכטע נאָכווירקונגען".

נעמט קאַרטער'ס ליטל ליווער פּילס פאַר קאָפּווייטיק; שלעכטמוטיקייט און פאַר־שטאָפּונג. זיי ווירקן ווי א טאָניק. ביי אלע דראַגיסטן 25ס. און 75 ס. רויטע פּעקלאַך.

"אונזערע קאַסטאָמערס זאָגן, אז "דעינטי ווהייט" איז א נויטווענדיקייט אינ'ם וואַש טאָג. קיין זאַך קאָן ניט פאַרנעמען איר פּלאַץ."

דאָס איז אן אויסצוג פון א בריוו וואָס מיר האָבן דער־האַלטן פון א סטאָרקיפּער.
לאָזט "דעינטי ווהייט" וואַשן פאַר אייך
"דעינטי ווהייט" נעמט ארויס די סאַמע שטאַרקסטע פלעקן ניט רייבנדיק די וועש. לאָזט בלויז די וועש ווייקן זיך אין דעינטי ווהייט פלי־סיקייט מיט זייף וואַסער. "דעינטי ווהייט" איז אזוי קינסטלעריש צוזאַמענגע־שטעלט געוואָרן, אז עס וועט ניט שעדיקן די סאַמע דעלי־קאַטע מאַטעריאַלן, אויב די דירעקציעס וועלן פּינקטלאַך אויסגעפילט ווערן.

אייער גראָסער האָט עס
דעינטי ווהייט איז די בעסטע דיזינפעקציע און פאַר־ניכטער פון מיקראָבן. נוצט עס אין רייניקן אייער פלאָמבינג און אלע אייערע האַלץ־אַרבעטס.
געדיינקט דעינטי ווהייט קאָסט בלויז 20 סענט און ווען איר ברענגט אייער דעינטי ווהייט פלעשל צו דעם גראָסערי מאַן וועט איר דערפאַר
צוריק באַקומען דריי סענט.
די דאָזיקע פּרייזן זיינען בלויז פאַר וויניפּעג.
DAINTY WHITE

רעדזשײַנע רעדזשײַנע

רעדזשײַנער נאָטיצן

שבת, דעם 21טן פעברואַר, איז אין דער היגער שול פאָרגעקומען די בר־מצוה פון לוי בייקער, דעם זון פון מר. און מרס. ש. בייקער. דער בר מצוה האָט זייער שיין געזאָגט די ברכות און אויך געלייענט די הפטורה. נאָכ'ן דאַווענען האָבן איייניקע פריינט און באַקאַנטע זיך צוזאַמענגעקו־מען ביי מר. בייקער אין הויז, און גע־טרונקען לחיים און צוגעוואונשן די על־טערן, אז זיי זאָלן דערלעבן נחת אויך ביי די אנדערע קינדער. אויך איז געגעבן גע־וואָרן א פּאַרטי פאַר דעם בר־מצוה'ס שול חברים.

* * *

מיס אידיט שילער, טאָכטער פון מר. און מרס. ה. מ. שילער, רעדזשײַנע, האָט חתונה געהאַט פאַר מר. ב. סיגאַל, זון פון מר. און מרס. סיגאַל פון רעדזשײַנע. די חתונה איז פאָרגעקומען ביי דער כלה'ס עלטערן אין הויז, עס זיינען אנ־וועזנד געווען א צאָל געסט. אלע האָבן זייער פיין פאַרבראַכט.

* * *

דער אלוועלטלאַכער "אַרבעטסלאָזער טאָג" וועלכער איז פּראָקלאַמירט געוואָרן פון די קאָמוניסטן, האָט דאָ אויך געפונען אן אפּקלאַנג. מיטוואָך, דעם 25טן פעברו־אַר האָט זיך אויפ'ן "מאַרקעט סקוועיר" צוזאַמענגעקליבן אן עולם פון איבער 500 מענשן, און גאַנץ רואיק אויסגעהערט די רעדנער, וועלכע האָבן גערעדט וועגן פאַר־זיכערונג פון אַרבעטסלאָזע א. ד. גל.

נאָך די רעדעס האָט געזאָלט פאָרקומען א דעמאָנסטראַציע צו די פּאַרלאַמענט בילדינגס. נאָר אזוי ווי די פּאָליציי איז געווען אנטשלאָסן עס ניט צו דערלאָזן, און אגב האָבן אויך שטאָטיש און מאָונ־טער פּאָליס באַוואַכט דעם פּלאַץ, וואָס דער עולם האָט זיך פאַרזאַמלט און אום אויסצומיידן א צוזאַמענשטויס איז זיך דער עולם פונאַנדערגעגאַנגען.

כדי אפּצוציען דעם עולם האָט דער "הי־גער "קעפּיטאַל" טעאַטער געגעבן א פרייע פאָרשטעלונג פאַר די 400 אַרבעטסלאָזע וועלכע געפינען זיך אין רעליף קעמפּ אויף די "עקסיבישאַן גראַונד"ס.

* * *

מרס. בלומבערג, פריער פון וויניפּעג, און פאַר די לעצטע יאָרן פון רעדזשײַנע, איז דאָ פּלוצלונג געשטאָרבן אין איר אפּאַרטמענט. זי לאָזט איבער 2 זין אין רעדזשײַנע און איין פאַרהייראַטע טאָכ־טער אין וויניפּעג וואוהין מען האָט אפּגע־שיקט דעם קערפּער און וואו עס וועט פאָרקומען די לויה.

REGINA CARTAGE & STORAGE LIMITED
טעלעפאָן 93 041
דיסטריביוטאָרן פון די באַרימטע
ראָדייל לאַמפּ און כטאָו קוילן
פאַר היימישן געברויך, אויך
בינג האָרן און סאַונדערס קריק
בעלוויו און גרינהיל סטים קוילן
דזשענעראַל קאַרטעדזש, מאָווינג און סטאָרעדזש

רעדזשײַנע — אויפמערקזאַם — רעדזשײַנע
מר. וויליאַם קאַנטער
איז דער קאָרעספּאָנדענט פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייער שטאָט און אומגעגנט.
מיר בעטן אלע סעקרעטאַרן פון רעדזשײַנער אָרגאַניזאַציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַניזאַציעס צו מר. קאַנטער
טעלעפאָנירט צו אים 22 522 אדער 6277
מר. קאַנטער איז אויך באַפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפּשאַנס און אַדווערטייזמענטס פאַר "דאָס אידישע וואָרט".
אַדרעס:
וויליאַם קאַנטער, 2041 האַליפאַקס סטריט, רעדזשײַנע

ברודער מאָרד

פון אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

(פאָרטזעצונג)

— גיי מיט דער דאזיקער דאמע, זי איז א גוטע און איידעלע פרוי, מיס מערי מאַקארטי איז באקאנט אין שיקאגא פאר א וואוילטוערן. איר פאטער איז איינער פון די רייכסטע מענער אין שיקאגא.

— קום צו מיר מיין קינד! — האט די רייכע דאמע נאך אמאל געזאגט צום ארימען מיידל.

די פאליסלייט האבן דערווייל אויפגעהויבן דעם פארוואונדעטן אלטן און האבן אים לאנגזאם און פארזיכטיק ארייננעזעצט אין דער ווייכער קארעטע.

—זעץ זיך לעבן דיין פאטער, — האט די רייכע דאמע ווידער געזאגט צו דער ראזע פון שיקאגא.

אין א פאר מינוט ארום איז די רייכע קארעטע אפגעפלויגן, ווי א פייל פון בויגן אין איין זייט, דער אמבולאנס־וואגן איז אוועקגעפארן אין אן אנדער זייט און דער עולם איז זיך צעגאנגען.

נאר דריי מענשן זיינען געבליבן שטיין אויפ'ן טראטואר, איינער איז געווען דער הויכער מאטראס, וועלכער האט זיך אנגענומען פאר'ן ארימען מיידל און צוויי זיינען געווען פרעמדע, וועלכע זיינען געקומען אויף דער וועלט אויסשטעלונג. איינער איז געווען א יונגערמאן אן עכטער ענגלענדער מיט רויטע האר און מיט א רויטער בארד, דער אנדערער איז געווען אן עלטערער מענש און ווי עס האט אויסגעוויזן, אויך אן ענגלענדער. ביידע זיינען געווען רייך געקליידעט און האבן זיך זייער פאראינטערעסירט אין דער דאזיקער סצענע.

— ווער איז געווען די רייכע דאמע, וועלכע האט אויפגענומען דעם פארוואונדעטן בעטלער, — האט געפרעגט דער מאן מיט די רויטע האר דעם מאטראס.

— דאס איז מיס מערי מאקארטי.

—ווער איז עס דער מיסטער מאקארטי?

— איינער פון די שיקאגער מיליאנערן. מען שאצט אים א צוואנציק מיליאן דאלאר.

— צוואנציק מיליאן דאלאר? — האט דער ענגלענדער אויסגערופן, — דאס איז א שיינע סומע!

— געוויס, — האט דער מאטראס געענטפערט. — און שטעלט אייך פאר, אז דער דאזיקער מאן איז געקומען קיין שיקאגא אן א סענט. ער האט פארדינט זיין ברויט דערמיט, וואס ער איז ארומגעגאנגען אין די גאסן און האט געשפילט אויף א דריי־ארגל (א קאטערינקע), און איצט איז ער א מיליאנער.

— זעט איר, אז אין אמעריקע איז אלעס מעגלאך, — האט זיין קאמעראד צו אים געזאגט.

— ווער איז אבער די ראזע פון שיקאגא? — האט דער רויטער ווידער געפרעגט.

— די ראזע פון שיקאגא איז א וואונדער מיידל, — האט דער מאטראס אויסגערופן. — זי איז שיין ווי א געטין און זינגט ווי א נאכטיגאל.

— זייט איר אפשר פארליבט אין איר?

— האט דער רויטער געלאכט.

זיין קאמעראד האט אים געזאגט א פאר ווערטער אויפ'ן אויער און ער האט מער ניט געפרעגט איבער דער ראזע פון שיקאגא.

— קענט איר אונז ניט זאגן דעם אדרעס פון דעם מיליאנער מאקארטי? — האט דער עלטערער ענגלענדער געפרעגט.

— ווער ווייס עס ניט דעם אדרעס פונם רייכן מאקארטי? — האט דער מאטראס אויסגערופן. — א קליין קינד אין שיקאגא ווייסט, וואו עס געפינט זיך דער רייכער פלאץ פון דע סמיליאנער מאקארטי.

— מיר זיינען דאך אבער פרעמדע, — האט דער ענגלענדער געענטפערט.

דער מאטראס האט אים געזאגט, וואו עס געפינט זיך דער פאלאץ פון דעם רייכן מאקארטי. דער ענגלענדער האט עס פארשריבן און זיין נאטיץ ביכל, האט גאנץ העפלאך באדאנקט דעם מאטראס, און איז זיך אוועקגעגאנגען מיט זיין רויטן קאמעראד.

דער מאן מיט דער בלויער בריל

לאנגזאם זיינען ביידע ענגלענדער, דער רויטער און דער שווארצער, געגאנגען צו א פענסטער פון א בריליאנטען הענדלער און האבן זיך געשטעלט קוקן אויף די שיינע זאכן, וועלכע זיינען געווען אויסגעלייגט אין פענסטער.

אזוי ווי זיי זיינען אזוי געשטאנען, איז צוגעקומען צום פענסטער נאך א מאן, וועלכער האט זיך געשטעלט לעבן זיי.

דער רויטער ענגלענדער האט א קניפ געטאן דעם שווארצן און האט געפרעגט שטילערהייט.

— האסט אים דערקאנט?

— געוויס! דאס איז דאך גראף אלפרעד טשעזוויק, — האט דער שווארצער געענטפערט.

זיי זיינען אפגעטראטן איניקע טריט פון דעם פענסטער און האבן גענומען באטראכטן דעם גראף אלפרעד.

— ווי עס זעט אויס, גייט דעם איידעלען גראף גאר ניט אמבעסטן אין אמעריקע. — האט דער רויטער ווידער באמערקט. — זע, ווי ער גייט געקליידעט. ווי ער האט זיך דאס פארענדערט, איך האב דיר געזאגט, אז אמעריקע איז ניט קיין גוטער פלאץ פאר אזעלכע מענשן.

— לאמיר אים נאכגיין, — האט דער אנדערער אויסגערופן. — מיר דארפן אים האבן.

—צו וואס דארפסטו אים, ווען ער האט קיין געלט? — האט דער רויטער געפרעגט.

—אזא מענש קאן אונז צונוץ קומען.

אין דער דאזיקער מינוט איז גראף אלפרעד אפגעגאנגען פון דעם פענסטער. ביידע ענגלענדער זיינען אים נאכגעגאנגען און אים ניט אפגעלאזט פון אויג. גראף אלפרעד איז ארומגעגאנגען קעגן א האלבער שטונדע אין די גאסן. עס איז געווען דייטלאך, אז ער גייט אן א ציל און אן א צוועק ווי א מענש, וועלכער האט ניט קיין באגריף וואוהין ער גייט. ענדלאך איז ער מיד געווארן און איז אריינגעגאנגען אין א צווייטן קלאס שענק טרינקען א גלאז ביר.

די ענגלענדער זיינען אים נאכגעגאנגען און געזעצט זיך ביי א טישל ניט ווייט פון אים.

— זאלן מיר פיליכט זיך לאזן דערקענען פון אים? — האט דער רויטער געפרעגט.

— צו וואס פאר א צוועק זאלן מיר דאס טאן?

— דו האסט דאך אליין געזאגט, אז ער קאן אונז צונוץ קומען.

— איצט איז נאך צו פרי. מיר מוזן ווארטן ביז אלע וועלן זיך צונויפקומען. דערווייל דארפן מיר נאר וויסן וואו ער וואוינט.

— אלזא, היינט איז א טאג, ווען מיר מאכן אונזער אדרעסן בוך, — האט דער רויטער געלאכט — מיר דארפן נאך גיין זעען וואו דער רייכער מאקארטי וואוינט.

— אויך דערצו האבן מיר נאך גענוג צייט, זיין אדרעס איז פארשריבן ביי מיר, וואס האבן מיר זיך נאך צו איילן.

— איך וויל נאכאמאל זעען די ראזע פון שיקאגא.

— א, דו הויבסט שוין ווידער אן דיינע אלטע שטיק! — האט דער שווארצער אויסגערופן מיט א פארוואורף. — איך האב דאך מיט דיר אפגערעדט, אז אין שיקאגא זאלסטו אויפהערן נאכצולויפן נאך יעדער שיינער מיידל!

— די ראזע פון שיקאגא איז ווירקלאך זייער שיין! — האט דער רויטער געזיפצט.

— איך דענק, אז די טאכטער פון מיליאנער מאקארטי איז פיל שענער, — האט דער שווארצער געלאכט.

— דו האסט רעכט, טאם! — האט דער רויטער געזיפצט. — די אמעריקאנער פרויען זיינען הילצערנע פופעס (דאלס), וועלכע פארשטייען גאר ניט, וואס ליבע איז. זיי זיינען, ווי די מענער, וועלכער ווייסן נאר פון דאלארס און קוואדערס.

— איך ווייס אז דיר אז אין ענגלאנד איז פיל בעסער, — וואס העלפט עס אבער? מיר זיינען איצט אין אמעריקע און מוזן זעען עפעס צו טאן אין דעם דאזיקן שיינעם לאנד פון פרייהייט און גלייכהייט.

— מיר מוזן עפעס טאן? — האט מיט א ביטערן געלעכטער אויסגערופן דער רויטער. — דיין גוטער דזשאנסאן האט אונז צוגעזאגט גאלדענע בערג אין אמעריקע, מען האט אונז פארגעליינט גליקן, פון וועלכע עס האט אונז געוואסערט דאס מויל.

— וואס איז אבער דערפון געווארן? מיר שפאצירן ארום שוין צוויי וואכן אין שיקאגא און האבן נאך קיין געלעגנהייט ניט געהאט צו טאן עפעס, און וואו איז ער ערגעץ דער קלוגער דזשאנסאן?

— איך ווייס ווירקלאך ניט וואס צו טראכטן פון אים, — האט דער שווארצער געזאגט מיט פארדרוס. — אין סאוטהעמפטאן איז ער אראפ פון דער שיף און האט אונז געזאגט אז ער וועט קומען מיט אכט טעג שפעטער פון אונז קיין שיקאגא. מיר זיינען שוין דא זינט צוויי וואכן און ער וויזט זיך ניט. וואס וועלן מיר דא זיצן?

— איך האב דאך דיר געזאגט, טאם, אז דער גאנצער פלאן געפעלט מיר ניט. מיר רופן זיך העלדן פון דער נאכט, וואס פאר א העלדנטאטן האבן מיר באוויזן אין אמעריקע? וואו איז אונזער קאפיטאן? וואו איז דער גרויסער קאפ, לארד מאלבארא מיט זיין לעבנס־ווירדיקער פרוי? ענדלאך, וואו איז דער דזשאנסאן אליין?

אין דער דאזיקער מינוט איז אריינגעקומען אין שענק א שיינער נידעריקער מאן מיט לאנגע ווייסע האר, מיט א בלויער בריל אויף דער נאז. ביידע ענגלענדער האבן א ציטער.

— ווען "מען רעדט פון א מלאך, קומט דער גלח!" — האט דער שווארצער אויסגערופן. — מיר האבן נאר וואס גערעדט פון אונזער פריינט דעם באנקיר, און אט איז ער געקומען.

— האט ער אונז דערקאנט?

— מיר דאכט, אז ער האט אונז ניט דערקאנט.

— אלזא, לאמיר זיך געבן צו דערקאנען.

— וועיטער! צוויי פלעשער ביר! — האט געשריען אין דער הויך דער רויטער.

דער קעלנער איז צוגעקומען און האט זיי דערלאנגט צוויי גלעזער ביר.

— ער קוקט זיך ניט אום, אלזא, וויל ער ניט, אז מיר זאלן זיך דערקענען, — האט דער שווארצער געזאגט.

דער מאן מיט דער בלויער בריל איז דערווייל צוגעגאנגען צו דעם טיש, וואו גראף אלפרעד איז געזעסן, האט זיך אנידערגעזעצט און האט געהייסן זיך עפעס געבן. פלוצלונג האט ער זיך געווענדעט צו גראף אלפרעד און האט צו אים געזאגט:

— אנטשולדיקט מיין הער, ווען איך וועל אייך עפעס פרעגן. איך בין א פרעמדער אין דער דאזיקער שטאט און וואלט

בכל דור...

געשמאק, אזוי גוט ווי זיינען בייטן זיך מיט דער צייט. און דאס וואס איז געווען גוט און שיין צוריק מיט פופציק יאר, קאן איצט באטראכט ווערן אלס מיאוס אדער צוריקגעשטאנען. ר' מאיר לאנדאנ'ס מצה, אבוואל זי ווערט שוין געבאקן פאר די לעצטע פופציק יאר, דאך איז זי באליבט און ווערט געגעסן פון דעם דריטן אזוי גוט ווי פון דעם ערשטן דור.

באשטעלט היינט.

ר' מאיר לאנדאנס מצה

פריש — ווי פון אויוון ארויס

דיסטריביוטארס

The Adelman Importing Co.

197 Princess St. Winnipeg

Phones: 52 462 - 23 264

זייער געוואלט וויסן, וואס מען קאן דא זעען עפעס מערקווירדיקעס. איך דענק, אז איר זייט א היגער.

(ווייטערס קומט)

ספעציעלע קאמיסיע פון פוילישן סענאט הייסט-גוט פראיעקט אפצושאפן צארישע באגרעניצונגען

ווארשע, מארץ 2, (איטא).— דער געזעץ־פראיעקט אפצושאפן די אנטי־אידישע באגרעניצונגען וואס זיינען געבליבן אין פוילן פון דער צייט ווען דער רוסישער צאר האט דארט געהערשט, איז געכטן גוטגעהייסן געווארן דורך דער ספעציעלער קאמיסיע פון סענאט, וואס איז באשטימט געווארן פאר דעם דאזיקן געזעץ צו רעווידירן.

אלע מיטגלידער פון דער ספעציעלער קאמיסיע האבן געשטימט פאר דעם געזעץ פראיעקט. בלויז די נאציאנאל־דעמאקראטן האבן געשטימט קעגן.

די סעודת פורים

ביים מאקאריווער רבין

פאנגט זיך אן

מארגן

8 אזייגער אין אוונט

REGENT

MAIN ST., NEAR LOGAN

היינט צו לעצטן מאל געוויזן

"די טונגהאפטע זינד"

מיט וואלטער הוסטאן

(פ. ס.) קעי פרענצים

א דראמע פון רוסישן לעבן

א רוסיש בילד אין רידזשענט טעאטער

"טונגנדע זינד" — א רוסיש בילד ווערט געוויזן היינט אין רידזשענט טעאטער. דאס איז א דורכאוים ריידנדיק בילד, פול מיט שפאנונג און אטעם פארכאפנדע מאמענטן.

דאס בילד איז אנטנומען פון "די דזשענעראל" פון לאדזשאס זילאהי, א דראמע אין דריי אקטן, געשפילט אין אונגארישן נעשאנאל טעאטער אין בודאפעסט.

די בארימטע פאראמאונט מואווי סטארס וואלטער הוסטאן און קעי פרענצים שפילן די הויפט ראלן צוזאמען מיט א גלענצנדן קעסט שוישפילער.

דאס בילד אנטהאלט אין זיך דראמאטישע מאמענטן, וואונדערבארע פאסירונגען און דער אינהאלט איז אינטערעסאנט פון אנפאנג ביז'ן סוף. דאס איז א בילד וואס איר וועט לאנג געדיינקען און איר וועט עס וועלן זעען נאך אמאל. זעט עס היינט אין רידזשענט טעאטער.

דערקלערונג

מיר דערקלערן אז מיר ציען צוריק אונזערע דעלעגאטן פון דער שטאט קאמיטע. מיר האבן געשיקט דעלעגאטן אויף העלפן מאכן שלום אין שטאט, אבער בשום אופן ניט אויף פארגרעסערן די מחלוקת.

שערי ציון שול,

נ. א. גאלדנבערג

סעקרעטאר

פאר א גוטן כשר'ן היימישן מאלצייט

פרובירט

HARRY'S KOSHER DELICATESSEN

258-260 FORT STREET

Phone 25 977

איך וויל אז איר זאלט געדיינקען אויב איר דארפט אינשורענס

פאר פייער אווטאמאביל פלייט גלאז האלדאפ לעבנס פארזיכערונג

פאנט מיר 52 619 אדער 21 989

A. HARRIS ארעצקי

צו אונזערע אידישע פריינט אין וויניפעג און אין מערב קאנאדע באטן מיר אן א שנעלע און ריזאנאייבל געפרייזטע באדינונג אין

דעזיינינג ענגרייווינג

עלעקטראטייפינג

סטערעאטייפינג און קאמערציעלע פאטאגראפיע

אדרעסירט אייער נעקסטן ארדער צו

Rapid Grip and Batten Limited

290 VAUGHAN STREET

23 859 WINNIPEG 28 951

פייגע קימעל ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיל צו אירע קינדער און צו דער גאנצער משפחה אין זייער גרויסן פארלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס.

דוש. בערעזאווסקי

הערבערט, סאסק.

באנוצט זיך מיט די קאלומס

— פון —

"דאס אידישע ווארט"

פאר אלע

היימישע און געשעפט

אנגעלעגנהייטן

טשעוויריערס

פייער-פארלוסט סייל

ענדלאך

איר האט לאנג געווארט! איר האט געווארט געדולדיק! איצט וועט איר באקומען אייער באלוינונג אין וואונדערבארע בארגענס — אויב איר וועט זיך צואיילן

דער סייל פאנגט זיך אן מארגן, דינסטאג, 9 אינדערפרי

פאר בלויז א באגרעניצטער צייט

פאזיטיוו קיין באפלעקטע, פארשמירטע אדער פארריכטע סחורות ווערן ניט אנגעבאטן אין דעם דאזיקן פייער־פארלוסט סייל! אזעלכע זיינען שוין פארקויפט געווארן צו דילערס.

איר וועט זעען בלויז קליינע סמנים פון רויך אדער וואסער אין דער גרויסער מאסע בארגענס.

מענערשע יונגווארגס און באים סוטס, אווערקאוטס פוירנישינגס, העטס, קעפס און א. וו.	א $75,000 סטאק פון הויך־קלאסיקע סחורות צו פייער־פארלוסט סייל פרייזן	לידיס פארקאוטס אין הארסאן סיל, פערשענלעם, מאסקרעט, קאראקול, קידסקין, קאוטס געטרימט מיט פאר, פאר סקארווס א. א. וו.

סוטס פאר מענער און יונגע לייט

1931 מאדעלן

סוטס — 2 פאר הויזן, רעג. $30, פאר — $14.85

סוטס—1 און 2 פאר הויזן, רעג. $35, פאר — $19.50

סוטס—2 פאר הויזן רעג. $40, פאר — $24.95

סוטס—2 פאר הויזן רעג. $50, פאר — $27.50

סוטס—באים, 7 ביז 16 יאר. רעג. $12.50, פאר — $5.95

סוטס—יונגווארגס, 4 שטיק, 13 ביז 18 יאר. רעג. $27.50, פאר — $12.95

פוירנישינגס און א. וו.

מענס $1.95 פיינע העמדער, פאר — 95c

מענס $2.50 און $3.00 פיינע העמדער, פאר — $1.45

מענס קעפס, ווערט ביז $3.00, פאר — $1.45, 95c, 75c און

מענס $4.50 סוועטערס, פאר — $1.95

מענס סוועטערס, ווערט ביז $8.00, פאר — $2.95

מענס סוועטערס $8.50 דזשאמבאס, פאר — $3.95

מענס דרעסינג גאונס, ווערט ביז $6.50, פאר — $2.95

באים טוויד קעפס, רעג. $1.25 ווערטן, פאר — 45c

באים דזשערזיס, ווערט ביז $2.50, פאר — 95c

באים לאנגע הויזן, רעג. $2.50, פאר — 95c

באים סוועטערס, רעג. $4.00, פאר — $1.95

פאורס

קאוטס פאר יונגע לידיס אין סיל. האלב פרייז — $67 און העכער

פאר קאוטס אין סיל, צו האלב פרייז — $77 און העכער

מאסקרעט קאוטס, צו האלב פרייז — $87

מאסקרעט קאוטס, צו האלב פרייז — $137

הארסאן סיל קאוטס, צו האלב פרייז — $187

פערשען לעם, בראדטייל און א סך אנדערע לייגס פון די אויבנדערמאנטע— ווי אויך סקארווס און אלע סארטן פאר צו פייער־פארלוסט פרייזן

קיין סחורה וועט ניט געבארגט ווערן אין דעם סייל — קיין גוט זאגונג קיין עקסטשענדזש.

Chevrier's

"THE BLUE STORE"

ראיעל זינט 1872

271-273 Portage Ave.

אפן שבתים ביז 10 נ. מ.

א סך ניט אדווערטייזטע סחורות צו האלב פרייזן, און ווייניקער

Classified Section — קלאסיפייד סעקשען

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג

איין מאל. 5 ס. פער "אגייט ליין"	פאר 3 מאנאטן $2.15
פאר א וואך. 20 ס. "	פאר 6 מאנאטן $4.00
פאר א מאנאט. 75 ס "	פאר 1 יאר. $7.50

:: צו פארקויפן ::

FOR SALE

א זעלטענע געלעגנהייט צו קויפן א גרויסע מציאה אין איינער פון די שענסטע באנגאלאוס אין דער נארט ענד, אויף איינער פון די שענסטע גאסן. א נייע געביידע מיט די נייסטע איינריכטונגען וואס דער אייגנטימער איז געצוואונגען צו פארקויפן מיט $2,000 אונטער דעם קאסט פרייז. פרעגט זיך באלד נאך ביי

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאנס 761 55 און 807 58

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. סוויטס און הייזער צו פאררענטן.

גאראנטירטע געניצטע קארס

אלע סארטן און מאדעלן

אויב איר ווילט אן עכטע גוטע געניצטע קאר צו א פאסיקן פרייז, זעט

W. J. BOTTLE

Carter-Latter Motors Ltd.

Phone 89 367 Res. 502 179

נייע באנגאלאו, 6 רומס אונטן און פלאץ פאר 2 רומס אויף דעם עטיק, גלענצווארד קרעסענט, מוז שנעל פארקויפט ווערן פאר $5,500. עס קאסט $7,000.

נייע באנגאלאו פון 5 גרויסע רומס, אויסגעצייכנטער לאקיישאן אין נארט ענד פרייז $5,500, און איז ווערט פיל מער. זעט עס.

6 רום פולי מאדערן הייז אויף גרויסן קארנער לאט אין נארט ענד. פרייז בלויז $2,500.

אויב איר ווילט א הויז זעט

ה. פערלמאן און ג. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

874 Main St. Phone 51 000

:: שטעלע פארלאנגט ::

SITUATION WANTED

י. בערמאן, עקספיריענס בוקקיפער, פארלאנגט שטענדיקע ארבעט אדער שטונדן. מעסיקער געהאלט. זיך ווענדן אין 466 בארוס עווע., טעלעפאן 53 877.

א ברכה פאר יעדער אידישער באלעבאסטע

ווי אונזערע לעזער האבן געוויס באמערקט די אנאנסן אין דער צייטונג, איז עס איצט מעגלאך צו קויפן די בארימטע פירלעס קרים סאדאס אין דעם לאנגן, רויטן פעקל, אין א ספעציעלן קארטאן געדרוקט אין אידיש, מיט דעם הכשר פון רבי י. י. כהנאוויטש, וואס גאראנטירט, אז די דאזיקע ברופקע, געשמאקע קרים סאדא ביסקעטס זיינען, אבסאלוט כשר און קאנען סערווירט ווערן מיט צוטרויי צו יעדער צייט, אין אלע אידישע היימען. בלויז א ריינע וועדזשעטייבל פעטס ווערט גענוצט און דער פראצעס ווי אזוי זיי ווערן געמאכט איז אויסגעפארשט געווארן פון רבי כהנאוויטש און זיי ווערן געמאכט אונטער זיין השגחה.

פאולינ'ס פירלעס קרים סאדאס אין דעם אריגינעלן לאנגן רויטן פעקעדזש זיינען שוין באליבט אין די היימען פון מערב קאנאדע פאר פופציק יאר, און זיי קאנען סערווירט ווערן מיט יעדן מאלצייט אין פארלויף פונ'ם טאג. צעברעקלט אין ווארימע מילך זיינען זיי א געשמאקע ברעקפעסט שפייז. צו לאנטש זיינען זיי אומפארגלייכבאר, ווען סערווירט מיט סופ, סאלאדס אדער מיט קעז. מיט נאכמיטאג טיי זיינען זיי זייער געשמאק מיט פוטער, און אין אוונט ווען פריינט קומען אריין זיינען זיי זייער באקוועם און גוט צו סערווירן אלס צוביים.

עס איז זייער באקוועם צו האבן שטענדיק פאולינ'ס פירלעס קרים סאדאס אין אייער פענטרי.

איידער איר ארדערט אייער מצה

ווענדעט זיך צו דער

אינדעפענדענט מצה קאמפ.

און איר וועט שפארן געלט און העלפן א וויניפעגער אינדוסטריע

מ. נאראוועי,

פרעזידענט און גענעראל מענעדזשער

510 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

אויפמערקזאם!

אונזער האלץ איז סארטירט

נומ. 1 אויסגעקליבענע טעמעריק, א קארד — $6.50

בלויז סי. א. די. ארדערס

שנעלע דעליווערי

טעלעפאן 51 112

:: פערזענלאכעס ::

PERSONAL

לייף אינשורענס

בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דארפן עס, איידער דארפן דאס און ניט האבן.

P. A. TEMPLETON

807 Electric Railway Chambers

Phone 89 688

טייפרייטערס

באנקראט סייל, רעמינגטאן, אנדערוואוד, וואודסטאק און א. וו.

T. A. WEIR

Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

היים און אפיס פוירניטשור פארלאנגט

פאר מזומן געלט.

KILSHAW'S

Auctioneers

Canada Bldg. Phone 29 040

AACTIVE MESSENGER & TRANSFER

פוירניטשור געמופט

PH. 26 062 121 ALBERT ST.

We Pay Highest Prices

פאר אלטן גאלד, אלטן זילבער און גאלד ברידזש ארבעט. מיר פארקויפן דזשועלרי, זייגערס, דיימאנד רינגס צו נידעריקסטע פרייזן.

703 MAIN ST. — PHONE 89 938

לייכטע ארטש סופארטערס געמאכט צו אינדיווידועלן איינדרוק. פוס דאקטאר און פוס קולטור.

MODERN FOOT CORRECTION LABORATORY

812 Toronto General Trusts Bldg.

Phone 80 767

M. B. MORANTZ & CO.

אינשורט מיט אונז

פייער, אווטאמאביל, פלייט גלאז, באנד, עקסידענט, האלד אפ.

אינשורענס

מיט עלטסטע און סאמע ראיעלסטע קאמפאניס.

לייף אינשורענס

סאן לייף אשורענס קאמפ. אף קענעדא

פערזענלאכע הלוואות

קארס פינאנסירט

מ. ב. מארענץ און קא.

Office: 277 Selkirk Avenue

Phone 56 984 Res. 55 902

A. MUIR

אווטאריזירטער

רוקא פינישינג סטיישאן

פענדערס און באדי ריפעירס

376 FURBY ST.

PH. 33 255

:: צו פאררענטן ::

FOR RENT

צו פאררענטן א שיינעם דריי רום סוויט אין באלטיק אפארטמענט. מעסיקע רענט. זיך ווענדן צום קערטייקער, סוויט "די", טעלעפאן 56 668.

צו פאררענטן 1 מעבלירטן צימער דאונסטערס, פאר מיידל אדער באי. אלע באקוועמלאכקייטן. מיט אדער אן בארד. זיך ווענדן אין 656 מאניטאבא עוועניו, טעלעפאן 54 223.

צו פאררענטן א גרויסע געפוירנישטע רום פאסיק פאר 1 אדער 2 יונגע מענשן, אין 316 אבערדין עוועניו. פאר אינפארמאציע טעלעפאנירט 25 440.

צו פאררענטן א דריי רום סוויט אין א באנגאלאו. פאסיק פאר א קאפל. זיך ווענדן אין 433 קאלעדזש עוועניו.

צו פאררענטן איינע אדער צוויי רומס אין 645 מיין סטריט, באן אקארד בלאק, סוויט 304. טעלעפאן 22 754.

צו פאררענטן א סוויט פון 4 רומס, זומער קיטשען און ווערענדע. נייע דעקארירט. באהייצט מיט סטים, הייסע וואסער. מען קאן אריינמופן דעם ערשטן אפריל. $40 א מאנאט. זיך ווענדן אין 390 סעלקירק עוועניו, סוויט 3, טעלעפאן 53 603.

געשעפט געלעגנהייטן

Business Opportunities

אפארטמענט בלאק, 13 סוויטס, יערלאכער רענט $7,512. נידעריקער פרייז. וועט אויסבייטן אויף שטאטישער פראפערטי.

דזשענעראל, רייכער דיסטריקט, האט גאזאלין איידזשענסי, און פאסט אפיס סטאק $8,000, צו 75 סענט. אומזאץ $40,000, וועט נעמען אין אויסבייט.

מיר האבן בארגענס אין אלע סארטן סטאר ביזנעס, מיט סטאקס פון $1,000 און העכער. זעט אונז פאר אפארטמענט בלאקס.

SCOTT REALTY CO Ltd.

11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

צו פארקויפן איינע פון די בעסטע סטארס אין סאסקאטשעוואן. גוטער פלאץ צו מאכען געלט. בילדינג קאן מען רענטן אדער קויפן. פאר איינצעלהייטן טעלעפאנירט 22 796 אדער 55 018, אדער שרייבט צו דאס אידישע ווארט באקס 4547.

צו קלירן אן עסטייט

א גוטע געלעגנהייט פאר א פאַיקן אוקשינער אין א גוטער לעבעדיקער שטעטל, אין אלבערטא, אין צענטער פון א רייכן פארם דיסטריקט, אפצוקויפן סעקאנד הענד פוירניטשור ביזנעס. $1,000 וועט הענדלען סטאק וואס קאסט ארום $2,200, איינשליסנדיק א פארד טראק. די סטאר איז 77 ביי 20, מיט א גרויסן בייסמענט אונטער צוויי סטארס. קאן פאררענט ווערן פאר $50 א מאנאט און א קלענערע סטאר — פאר $35.

דער גאנצער בלאק קאן געקויפט ווערן פאר $10,000. בלאק באשטייט פון 2 סטארס, בייסמענט, א גרויסע לאדזש־רום מיט נייעם הארדוואוד פלאר, און צען, 2 און 1־רום אפארטמענטס אויבן. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 4566, אדער צו

MR. S. F. HOLMS—c/o MRS. C. TWAITES, MEDICINE HAT